THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JUN 26 1924
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

A
JEWISH
CANADIAN
DAILY
Circulated
All Over
CANADA
And Abroad

THE HEBREW JOURNAL

דער אידישער זשורנאל

פאליטיש
אונאפהענגיג
נאציאנאל.

א צייטונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטען.

VOLUME XI No. 4216 TORONTO MONDAY JUNE 23 1924 כא סיון פרשה שלח תרפ"ד. טאראנטא, מאנטאג דער 23־טער יוני, 1924. PRICE THREE CENTS

רעגירונג ווייזט צוריק פארלאנג פאר ארביטריישאן, סטרייקער זענען מוטיג

די רעגירונג ווייזט צוריק אריינמישונג פון מעיאר הילץ. — ערקלעהרט אז אלע סטרייקער האבען איצט פארלארען זייערע דזשאבס. — היגע סטרייקער זענען מוטיג און זיכער אין א זיג. — היינט א סימפאטיע־דעמאנסטראציע פון אלע ארגאניזירטע ארבייטער.

האמילטאנער פאסט-ארבייטער היינט ארויס אין סטרייק

די רעגירונג האט ענדגילטיג צוריקגעוויזען דעם פארלאנג פון די פאסט־סטרייקער פאר אן ארביטריישאן באארד. פון פרעמיער קינג'ס אפיס איז נעכטען אווענט ארויסגעגעבען געווארען א סטייטמענט, אז די רעגירונג קאן ניט מאכען קיין ווייטערדיגע אנבאטען צו די סטרייקער און אז אפיציעל איז דער ענין פארענדיגט אויף וויפיעל עס איז שייך צו דער רעגירונג. עס ווערט אנגעדייטעט, אז דער לעצטער אולטימאטום איז אין קראפט. דאס מיינט אז, אלע פאסט־ארבייטער וואס האבען זיך ניט אומגעקעהרט צו דער ארבייט שבת פריה האבען זייערע דזשאבס פארלארען.

דיזער סטייטמענט איז אן ענטפער אויף דער אריינמישונג פון מעיאר הילץ און די באארד אוו קאנטראל. שבת ראט דער מעיאר קאנפערירט מיט די סטרייק־פיהרער און האט זיי געבעטען פארמולירען זייער מינימום־פאדערונג. אלס רעזולטאט פון דער קאנפערענץ האט דער מעיאר שבת אפגעשיקט קיין אטאווא די פאלגענדע טעלעגראמע: —

,,די באארד אוו קאנטראל האט במעט דעם גאנצען טאג פארהאנדעלט וועגען דער פאסט־סטרייק סיטואציע. מיר בעטען ערלויבעניש פארצולעגען די שטעלונג פון די סטרייקער. די קאנאדער פעדעראציע פון פאסט־ארבייטער שטימט איין, אז אלע ארבייטער זאלען תיכף אומקעהרען זיך צו דער ארבייט אויב עס וועט געמאכט ווערען א באשטימטע פארזיכערונג, אז עס וועט זיי געגעבען ווערען א באארד אוו ארביטריישאן אין וועלכער די ארבייטער זאלען האבען גלייכע פארטרעטערשאפט צו פארהאנדלען וועגען די שכירות און איז מסכים צו אונטערווארפען זיך די באשלוסען פון דיזער באארד.

,,דא איז די לאגע אין א שלעכטען צושטאנד צוליב דעם סטרייק און עס וועט נאך ווערען ערגער. מיר בעטען אייער באלדיגע באטראכטונג פון די אויבען־געבראכטע פארשלאגען''.

די רעגירונג האט, אלזא, באשלאסען, אז עס איז ניטא וואס צו ארביטרירען בען. און די סטרייקער מוזען זיך אונטערגע־

סטרייקער זענען איינינג צו פארטזעצען דעם קאמף

נעכטען אווענט איז געווען א מאס־מיטינג פון די סטרייקער אין לייבאר טעמפל און זיי האבען געוויזען, אז זייער מוט איז ניט אויף א האר געבראכען. איינשטימיג האבען זיי באשלאסען ניט נאר ניט צו געהן צו דער ארבייט נאר אויך, אז פאר דער צייט פון סטרייק זאלען זיי קריגען זייערע פולע שכירות.

די סטרייקער זענען זיכער, אז טראץ דעם וואס דער סטרייק איז ניט אלגעמיין איז אבער דער פאלשטענדיגער פאראליז פון פאסט־דינסט אין טאראנטא און מאנטרעאל גענוג די רעגירונג זאל סוף כל סוף פיהלען געצוואונגען צו נאכגעבען.

פאסט־ארבייטער אין האמילטאן וועלען היינט ארויס אין סטרייק

פון קיטשנער ווערט בעריכטעט, אז דארט זענען די סטרייקער אוועק צו דער ארבייט. דערפאר קומט די ידיעה פון האמילטאן, אז די דארטיגע פאסט־ארבייטער וועלכע זענען געבליבען ביי דער ארבייט וועלען היינט ארויס אין סטרייק. נעכטען ביינאכט איז דארט אפגעהאלטען געווארען א פארזאמלונג פון איבער הונדערט פאסט־ארבייטער און איינשטימיג איז באשלאסען געווארען אז מארגען זאל מען ניט געהן צו דער ארבייט.

די האמילטאנער פאסט־ארבייטער האבען ערקלעהרט, אז זיי זענען ניט ארויס אין סטרייק ווייל זייער פארשטעהער, מר. ארטשער, האט זיי ניט דערצעהלט דעם אמת וועגען דער לאגע.

צו דער פארזאמלונג זענען געקומען פינף הונדערט סטרייקער פון טאראנטא, אין אויטאמאבילען געליען פון פריוואטע מענשען, צוזאמען מיט א דעלעגאציע סטרייק־פיהרער.

פון מאנטרעאל ווערט געמעלדעט, אז דארט שטעהט דער סטרייק גוט.

גיבען היינט ארויס בריעף פון די סוב־סטיישאנס

פאסטמאסטער וו. ע. לעמאן מאכט באקאנט, אז היינט וועלען בריעף ארויסגעגעבען ווערען פון אלע סוב־סטיישאנס. א טייל פון טאראנטא'ס ,,מייל'' ווערט סארטירט אין אטאווא און דאן ווערט עס געשיקט צוריק אהער.

אין פאסט־אפיס גיט מען צו אז א צאהל סטודענטען ארבייטען אלס סטרייק ברעכער.

איז זיך מודה, אז ער האט ערמארדעט מאטעאטי אויפ'ן באפעהל פון די פאשיסטי-פיהרער

רוים, יוני, 22.

אמערגא דומיני, וועלכער איז ארעסטירט געווארען אין פארבינדונג מיט דער פארשווינדונג פון סאציאליסטישען דעפוטאט מאטעאטי האט זיך נעכטען מודה געווען אז ער האט ערמארדעט מאטעאטי'ן אויפ'ן באפעהל פון די פאשיסטי - פיהרער.

דומיני האט ערקלעהרט אז מען האט דעם דעפוטאט געקידנעפט ניט מיט דער אבזיכט צו טויטען איהם נאר ארויסצוקריגען פון איהם געוויסע אינפארמאציע און דער'הרג'עט האט מען איהם דאן ווען ער האט זיך גענומען ראנגלען און שרייען נאך הילף. דומיני האט ארויסגעגעבען, אז מארינעלי, דער סעקרעטאר פון דער פאשיסטי - פארטיי, ראסי, דער פרעסע־דירעקטאר פון אינערן - מיניסטעריום און פיליפעלי, דער רעדאקטאר פון פאשיסטי - ארגאן זענען עס געווען די יעניגע וועלכע האבען איהם געהייסען קידנעפען דעם דעפוטאט.

דומיני גלויבט, אז מאטעאטי'ס קערפער איז פארברענט געווארען. ער ווייסט ניט וואו מען האט דעם קערפער אדער די אשעס אהינגעטאן.

ווארשיינליכער ליבעראלער זיעג אין בריטיש קאלאמביא

:o:

וואנקאווער, יוני, 22.

עס זעהט אויס אז די ליבעראלע רעגירונג וועט בלייבען און מאכט אלס רעזולטאט פון די פראווינציעלע וואהלען. די ביז־איצטיגע ,,ריטורנס'' צייגען, אז עס זענען ערוועהלט געווארען צוואנציג ליבעראלען, זעכצען קאנסערוואטיווען, צוויי אומאפהענגיגע און דריי לייבאריטס.

עס פעהלען אבער נאך די ,,ריטורנס'' פון עטליכע וואהל־קרייזען און דעריבער איז נאך ניט אבסאלוט זיכער וועלכע פארטיי עס האט געזיגט.

פרעמיער אליווער אליין איז געשלאגען געווארען.

אלע פרויען - קאנדידאטקעס זענען געשלאגען געווארען.

א פלעביסיט - פארשלאג אז מען זאל מעגען פארקויפען ביר ביים גלאז אונטער רעגירונגס - קאנטראל איז נידערגעשטימט געווארען

אמעריקאנער רעגירונג פארהאנדעלט וועגען אנערקענען רוסלאנד

וואשינגטאן אין פאריז רעדען זיך דורך וועגען אנערקענען רוסלאנד. — פרעמיער הערריא וויל, אז פראנקרייך, ענגלאנד און אמעריקע זאלען פארמולירען די באדינגונגען צו סאוויעט - רוסלאנד.

וואשינגטאן, יוני, 22.

פראנקרייך און די פאראייניגטע שטאאטען פארהאנדלען איצט וועגען אנערקענען סאוויעט - רוסלאנד. דאס איז נעכטען אפיציעל געמעלדעט געווארען דא.

די דעטאלען פון די פארהאנדלונגען ווערען געהאלטען אין געהיים. אבער עס איז פארשטאנען, אז צו פרעמיער הערריא פון פראנקרייך געהערט די איניציאטיווע אין מאכען א פארזוך אז די פאראייניגטע שטאאטען און פראנקרייך זאלען גלייכצייטיג אנערקענען סאוויעט - רוסלאנד און זיי זאלען צוזאמען פארמולירען די באדינגונגען אונטער וועלכע רוסלאנד זאל אנערקענט ווערען.

פרעמיער הערריא זאל אויך וועלען, אז ענגלאנד זאל אויך באטייליגען זיך אין די פארהאנדלונגען.

עס ווערט אויך פארשטאנען, אז א'ן די פארהאנדלונגען שפילט א געוויסע ראליע דער פאקט וואס כינא האט אנערקענט רוסלאנד און דערמיט געשעדיגט די אינטערעסען פון פראנצויזישע און אמעריקאנישע קאפיטאליסטען אין כינא.

רייאט אין לאטווישען פארלאמענט איבער אידען-פראגע

ריגא, יוני, 22, (איטא).

שטורמישע סצענען זענען פארגעקומען אין לאטווישען פארלאמענט ווען אין לויף פון א דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט איז אויפגעשוואומען די אידישע פראגע.

דער עקס־מיניסטער איינבונד האט זיך באקלאגט אז די אידען שפילען א צו־וויכטיגע ראליע אין דער אינדוסטריע. די מיטגלידער פון דער רעאקציאנערער פארטיי האבען געהאט טענות צו דעם געוועזענעם סאציאליסטישען מיניסטער אלעסקא, אז ער האט אריינגעלאזען אין לאנד צופיעל אידען.

די זיצונג האט געמוזט איבערגעריסען ווערען צוליב דעם ראיאט.

קאנסול ווארנט אידישע וואנדערער געגען שווינדלער אין מעקסיקא

זאגט אז מעקסיקאנער רעגירונג פלאנעוועט גרויסע קאלאניזאציע.

לאס אנזשעלעס, יוני, 22, (איטא).

ערנעסט ה. גאלדנער, דער דייטשער קאנסול אין מעקסיקא און אן אפיציעלער פארשטעהער פון מעקסיקאנישען דעפארטמענט פאר אגריקולטור און אינדוסטריע האט, אין אן אינטערוויו מיט א ,,איטא'' פארשטעהער, געווארנט די אידישע וואנדערער, אז זיי זאלען זיך ניט לאזען פארפיהרען פון שווינדלערישע לאנד־ספעקולאנטען אין מעקסיקא. ער האט ערקלעהרט, אז א צאהל אידישע פליכטלינגע זענען שוין געפאלען קרבנות פון דיזע שווינדלער.

דער קאנסול האט אויך ערקלעהרט, אז די מעקסיקאנישע רעגירונג פלאנעוועט א גרויסע קאלאניזאציע און אז ער וועט אין איראפא קאנפערירען מיט דער ,,איקא'' אין פאריז און מיט'ן אידישען עמיגראציאנס - קאמיטעט אין בערלין אין באצוג אידישער קאלאניזאציע אין מעקסיקא.

אלטע פרוי איבערגעפאהרען, האלט ביים שטארבען

מרס. ערדלייד גיילארד, 82 יאהר איז נעכטען נאכמיטאג איבערגעפאהרען געווארען פון אן אויטאמאביל און עס איז דא זעהר ווייניג האפנונג, אז זי זאל בלייבען לעבען.

דער אויטאמאביל וועלכער איז איבערגעפאהרען דער פרוי איז געווען געטריבען פון ראוז וואלפיש פון 176 בעווערלי סטריט. ווען פאליציי איז געקומען אויף דער אומגליקס־סצענע איז דער אויטאמאביל געווען דארט אבער ניט די פיהרערקע.

ווי די פאליציי האט ערפאהרען איז דער אומגליק פאראורזאכט געווארען פון א צוזאמענשטויס צווישען צוויי אויטאמאבילען.

אידישער אינגעלע פארוואונדעט

סידני ראזענפעלד, פיער יאהר אלט, פון 296½ מארקהאם סטריט, איז לייכט פארוואונדעט געווארען פון אן אויטאמאביל.

מילך־דרייווער איבערגעפאהרען

דזשאן הענדערסאן איז שבת פריה איבערגעפאהרען געווארען פון א טעקסי בעת ער האט געהאלטען אין צופיהרען מילך. זיין מילך־וואגען איז אומגעווארפען געווארען.

באוואוסטער אידישער טעאטער גיט אויף עקזיסטענץ

מאסקווע, יוני, 22, (איטא).

דער באוואוסטער אידישער טעאטער פון דער קיעווער קולטור - ליגע וועלכער האט עקזיסטירט זעקס יאהר צייט, די לעצטע צוויי יאהר אין מאסקווע איז איצט געווען געצוואונגען צו אויפלייזען זיך צוליב מאנגעל אין מיטלען.

נאך שנאפס קרבנות

פאר'ן שבת'דיגען טאג זענען די פאלגענדע אידען ארעסטירט געווארען אונטער קלאגען פון ברעכען דעם טרוקענעם געזעץ: ראזע גאלדמאן פון פאלמערסטאן עוו. לואיס וואקסמאן און אייברעהעם ראטמאן, פון וויראן סטריט.

ליבעראלען ענדערען זייער באשלוס

די ליבעראלען וועלען ניט ארויסשטעלען קיין קאנדידאט אין דער נארט־וועסט טאראנטא ביי־עלעקשאן וואס דארף פארקומען דעם דריטען יולי. דיזער באשלוס איז אנגענומען געווארען אויפ'ן ראט פון ליבעראלען פיהרער וו. ע. סינקלעיר.

,,אגודה'' מסר'ט קרן היסוד טוער

ווארשא, יוני, 22, (איטא).

אין שטעדטעל יעגדיסטשעוו איז דער רב דיינעס, א פארשטעהער פון קרן היסוד קאמיטעט, ארעסטירט געווארען אויף א מסירה פון דער אגודת ישראל, אז ער פיהרט אן אן אנטי־שטאאט טעטיגקייט. דער רב איז נאך לאנגע ערקלעהרונגען באפרייט געווארען.

אידישע שולען אין טערקיי טארען ניט לערנען אין פראנצויזיש

קאנסטאנטינאפאל, יוני, 22, (איטא).

דאס בילדונגס - מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א פארארדנונג, אז די אידישע שולען מוזען אויפהערען צו באנוצען זיך מיט דער פראנצויזישער שפראך און אז אלע למודים מוזען זיין אין טערקיש אדער העברעאיש.

אנגעקומענע שיפען

,,קענעדע'' פון ליווערפול אין קוויבעק.
,,סעדריק'' פון לאנדאן אין מאנטרעאל.
,,ברענדאן'' פון לאנדאן אין מאנטרעאל.
,,ליידי ברענדא'' פון קלייד אין מאנטרעאל.

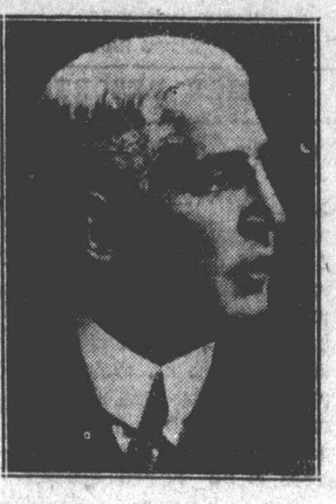

דר. ל. ק. פרענקעל, א באוואוסטער ,,סאשעל סוירוויס'' טוער.

וויכטיגע פראגען ביי ,,אידישער סאשעל סערוויס'' קאנווענשאן

די אידישע ,,סאשעל סוירוויס'' קאנווענשאן וואס איז נעכטען אווענט ערעפענט געווארען אין דער גאנר סט. סינאגאג, וועט פארהאנדלען א רייהע פון וויכטיגע פראגען. אויף די היינטיגע זיצונגען וואס וועלען פארקומען אין קינג עדוואורד האטעל וועלען פארהאנדעלט ווערען אזעלכע פראגען ווי ,,א געזונדהייטס - פראגראם פאר א אידישער געמיינדע'' און קינדער - פראבלעמען. פארזיצענדער פון די היינטיגע זיצונגען וועט זיין דר. ל. ק. פרענקעל.

די קאנווענשאן איז ערעפענט געווארען פון רבי ב. ר. בריקנער וועלכער האט באגריסט די דעלעגאטען. א באגריסונגס - רעדע איז אויך געהאלטען געווארען פון רעווערענד פיטער בריים. עס האט דאן נאכגעפאלגט א מוזיקאלישע פראגראם.

א גרויסער עולם האט בייגעוואוינט די ערעפענונג פון דער קאנווענשאן.

N. Y. Public Library
476 Fifth Ave.

נאציאנאלע [illegible]ערענץ גרינדעט ספעצ[illegible]לען קאמיטעט צוהעלפען אידישע וואנדערער

45 נאציאנאלע ארגאניזאציעס באטייליגען זיך אין דער קאנפערענץ. — פארשלאג צו באטייליגען זיך אין אן אלוועלטליכען קאנגרעס וועגען אידישער עמיגראציע פאלט דורך.

נוי־יארק, יוני, 22, (איטא).

אין האטעל אסטאר איז היינט פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען אידישע עמיגראציאנס - פראבלעמען אין וועלכער עס האבען זיך באטייליגט 120 דעלעגאטען וואס האבען פארטראטען 45 נאציאנאלע ארגאניזאציעס. די קאנפערענץ איז געווען אונטער דער פארזיץ פון לואיס מארשאל און דר. סטיפען וויז.

עס איז באשלאסען געווארען צו גרינדען אן ,,עמיורדזשענסי'' קאמיטעט צו העלפען די אידישע פליכטלינגע און וואנדערער, און אויך צו אונטערזוכען די מעגליכקייטען פון אידישער איינוואנדערונג אין די דרום־אמעריקאנער לענדער.

א פארשלאג, אז די קאנפערענץ זאל זיך באטייליגען אין אן אלוועלטליכען קאנגרעס וועגען אידישער עמיגראציע איז נידערגעשטימט געווארען.

,,יאנג דזשודעא'' קאנווענשאן פארצייכענט גרויסען פראגרעס

נוי־יארק, יוני, 22, (איטא).

די זעכצענטע יעהרליכע קאנווענשאן פון ,,יאנג דזשודעא'' איז ערעפענט געווארען נעכטען אווענט אין סקארבארא האטעל, לאנג ברענטש. עס באטייליגען זיך 450 דעלעגאטען וועלכע פארטרעטען 750 קלאבס מיט א מיטגלידערשאפט פון פערצען טויזענט.

פון דעם יעהרליכען באריכט וואס סעקרעטאר לעאנארד קאהען האט פארגעלעזען האט זיך ארויסגעוויזען, אז לעצטען יאהר זענען צוגעקומען 120 קלאבס. לואיס ליפסקי איז געווען דער הויפט־רעדנער.

היינט האבען געהאלטען רעדעס הר. רע סאלא פול און מיס הענריעטא סאלד, פרעזידענטין פון ,,הדסה''. די לעצטע האט רעקאמענדירט, אז ,,יאנג דזשודעא'' זאל אונטערנעהמען א ספעציעלע ארבייט פאר פאלעסטינא און עס איז באשלאסען געווארען, אז די ארגאניזאציע זאל זאמלען א ספעציעלען פאנד צו באזארגען די שול־קינדער אין פאלעסטינא מיט עסען.

פופצעהן טויזענט דאלאר איז געזאמעלט געווארען אויפ'ן ארט פאר דער ארבייט צווישען דער אידישער יוגענט אין אמעריקע און פאלעסטינא.

אידישע דעפוטאטען געגען נייער ליטווישער רעגירונג

קאוונע, יוני, 22, (איטא).

טומענאס, דער יוסטיץ־מיניסטער אין דער געוועזענער רעגירונג איז איצט געווארען פרעמיער אויפ'ן ארט פון גאלוואנאסקאס וועלכער האט רעזיגנירט. אלע נייע מיניסטארען זענען מיטגלידער פון דער קריסטליך - דעמאקראטישער פארטיי.

דער נייער מיניסטער האט פארגעשלאגען דר. ראזענבוים'ען, אז ער זאל פארנעהמען דעם אמט פון א מיניסטער אהן א פארטפעל פאר אידישע ענינים. ראזענבוים האט זיך אנטזאגט אנצונעהמען עס, אנצייגענדיג, אז אזא שריט וואלט אומדירעקט סאנקציאנירט די ליקווידאציע פון א אידיש - מיניסטעריום.

נאך פארהאנדלונגען מיט דער רעגירונג האבען די אידישע דעפוטאטען באשלאסען, אז זיי וועלען די נייע רעגירונג ניט שטיצען.

אידישע קונסט-אויסשטעלונג איבערראשט די צושויער

דער עולם וואס האט זיך פארזאמעלט נעכטען אווענט אין דער ארבייטער־רינג פרץ שול, צו דער ערעפענונג פון דער ערשטער אידישער קונסט־אויסשטעלונג איז געווען פריידיג איבערראשט. א. ריינגוויין האט אויסגעדריקט די געפיהלען פון די אנוועזענדע ווען ער האט אין זיין רעדע באגריסט די קינסטלער מיט זייער גרויסען אויפטו און האט געזאגט, אז ער איז איבערראשט פון דער גרויסער און שעהנער אויסשטעלונג.

עס האט געהערשט א פייערליכע שטימונג ווען ש. סאבעליאוו האט ערעפענט די אויסשטעלונג. אין א פארווערטער האט ער ערקלעהרט אז דער צוועק פון דער אויסשטעלונג איז צו דערנעהענטערען די אידישע מאסען צו קונסט און האט אויסגעדריקט די האפנונג, אז די אויסשטעלונג וועט ניט זיין די לעצטע. ער האט הארציג באדאנקט אלע די וואס האבען געהאלפען אין מאכען די אויסשטעלונג און ספעציעל דעם ,,אידישען זשורנאל''.

עס איז דאן געווען א קליינע מוזיקאלישע פראגראם אין וועלכער עס האבען זיך באטייליגט דער פיאניסט מאקס מילער און דער זינגער י. לעווין וועלכער איז באגלייט געווארען אויף דער פיאנא פון מיס חנה גראסמאן.

א. ריינגוויין האט געהאלטען א קורצע, אינהאלטסרייכע רעדע וועגען דער ענטוויקלונג פון קונסט ביי אידען.

ביז שפעט ביינאכט האבען די אנוועזענדע באטראכט די פיעלע בילדער און סטאטועס און האבען שטארק געלויבט די אויסשטעלונג.

די אויסשטעלונג וועט זיין אפען צוויי וואכען, מיטוואך, שבת און זונטאג וועט די אויסשטעלונג זיין אפען פון צוויי א זייגער ביינאכט. אין די אנדערע טעג וועט עס זיין אפען בלויז אין די אווענטען.

ערפאלגרייכע זאמלונג פאר די אידישע ארבייטער אין פאלעסטינא

די זאמלונג ווערט פארטגעזעצט א גאנצע וואך און זונטאג

די נעכטיגע הויז־צו־הויז זאמלונג פאר די אידישע ארבייטער אין פאלעסטינע איז געווען א באדייטענדער ערפאלג. טראץ דעם ווארימען וועטער זענען געקומען נאהענט פון הונדערט וואלונטירען וועלכע האבען מיט גרויס ענטוזיאזם דורכגעפיהרט זייער וויכטיגע ארבייט. די וואלונטירען פארדינען ווירקליך א דאנק און אנערקענונג.

עס איז געזאמעלט געווארען פיער הונדערט דאלאר. אלע ביזנעס־געגענדען ווי קאלעדזש, בלור, קווין א. אז. וו. וועלען באזוכט ווערען אין לויף פון דער וואך. דעם קומענדען זונטאג וועט די זאמלונג פארענדיגט ווערען.

די וואך וועלען אויך דורכגעפיהרט ווערען זאמלונגען אין די שעפער.

עס זעהט איצט אוי, אז טאראנטא וועט בייטראגען איהר חלק צום 150 טויזענט דאלאר קאמפיין פאר די אידישע ארבייטער אין פאלעסטינע.

„דעם גענעראלס טאכטער“

א ראמאן פונ'ם באריהמטען דייטשען ראמאניסט

ב. קעלערמאן

(פארזעצונג)

— כ'האב דעמאלט געציטערט, מיין האנט האט דאן געציטערט — האט דער אלטער הערבסט ווידער געשטאמעלט.

— ניט קיין געוואלד, ניט אומגליק.

— ניט קיין געוואלד, קיין אומגליק, נעו דעם סאלדאט אין ברייטען מאנטעל. ס'ארא חרפה! ס'ארא שאנד!

ער האט פון פארדרום און חרטה געוויינט, ווי א קליין קינד. און ער האט זיך ניט געקאנט מוחל זיין, וואס ער איז ניט געווען בכח צובאקעמפען אין זיך דעם שנעון, וואס האט אין יענער רגע באהערשט זיין גאנצען וועזען.

פון באַרביטערונג און פארדרום האט הערבסט א גאנצען טאג זעהר פיעל געטרונקען בראנפען און קאניאק. ער האט געזוכט צו דערטרינקען זיין ביטערען חרטה־געפיהל אין ביטערען טראפען. אין א שכור'ן צושטאנד איז ער צומארגענס אראפגעפאלען פון די טרעפ און זיך שטארק צוקלוטיגט און, אויסניכטערענדיג זיך פון דעם שטארקען וועהטאג און די וואונדען וואס ער האט דערביי באַקומען, האט ער זיך געטראכט:

— א מצוה אויף מיר, א מצוה! דאס האט מיר דער אויבערשטער באשטראפט פאר מיין ברוטאלען ארויסטריט מיט'ן לעפעל זופ...

אין זינט דעם דאזיגען פארפאל האט הערבסט אנגעהויבען צו קוקען אויף דעם גענעראל'ס טאכטער נאר מיט אנדערע אויגען. זיין הארץ פלעגט איהם אנהויבען שטארק צו קלאפען, בעת ער פלעגט זי באגעגענען און זעהן.

ער האט זי ליעב געהאט אויף אן אייגנארטיגען אופן.

די דאזיגע געדאנקען האבען געווימעלט אין הערבסט'ס קאפ בשעת ער האט זיך ארומגעדרעהט אין פלאנטער פון די בערלינער גאסען. ער האט דורכגעהאקט פיעל פלעצער און גארטענער, איז אריינגעצויגען געווארען אין מענשען־שטראם וואס האט געשפראצט פון אונטער דער ערד ביי די אינטערערדישע וואקזאלען, און וואו ער איז נאר געגאנגען, וואו ער האט זיך נאר אפגעשטעלט, האבען איהם די דאזיגע געדאנקען און זכרונות ניט פארלאזען אויף קיין רגע און איהם באגלייט ווי א שאטען.

* * *

— כ'וואלט געוואלט זעהן דעם הער אבערלייטענאנט פאן העכט־באבענבערג!

— די דריטע סטאציע, גנעדיג פרויליין. גלייך אראב, לינקס, צימער 233.

אין בערלין קאן מען פון אלץ, וואס איהר ווילט, באקומען די בעסטע אויסקינפטע. פון אלץ זיך דערוויסען. מען וועט אייך העפליך ענטפערען אויף אלץ, וואס איהר וועט פרעגען. העפליך. העדי האט ניט געקאנט די בערלינער מנהגים און זיטען. זי האט גוט געוואוסט, וואו, ווענען וואס מ'קאן זיך דערוויסען און דערמיט שטאלצירט און זיך איבערגענומען. און נאך איצט אפילו, ווען אלע מענשען זענען במעט משוגע געווארען פון די מלחמה־צרות קאן מען נאך אייך מיט זיי האבען צו טאן אין אריינטרעטען מיט זיי אין אונטערהאנדלונגען און געשפרעך. מ'דארף נאר וויסען ווי אזוי זיך צו באגעהן מיט זיי און וואס צו רעדען.

דער פארטער פון שפיטאל, וואו אטא האט זיך געפונען, האט ער על כל פנים ניט געהאט קיין גרונד, ניט אריינצולאזען אזא אנשטענדיג געקליידעטע און, לויט'ן אויסזעהן, אזא גוט ערצויגענע דאמע, ווי העדי, וואס איז געקומען מבקר חולה זיין אטא'ן. און הגם אויף צו באזוכען די קראנקע זענען באשטימט געוויסע שעה'ן און טעג, און העדי איז דוקא געקומען אין א צייט וואס קיין באַזוכער ווערען ניט צוגעלאזט אין שפיטאל, — האט דער פארטער פאר איהר געמאכט אן ערלויבטען אויסנאהם און זי אריינגעלאזט. און פארוואס? דערפאר, וואס העדי האט געוואוסט וואס צו רעדען מיט'ן פארטער און געקאנט מאַכען אויף איהם דעם איינדרוק, וועלכען ס'איז אין דעם פאל נויטיג געווען צו מאַכען.

העדי איז געקומען אין שפיטאל אין איהר מוטער'ס ביבער־קראגען און אין העלע זיידענע זאקען און דריי ווייסע רויזען, איינגעוויקעלט אין א פאפיר הילע.

אין די קארידארען פון שפיטאל האט זיך געשפירט א ריח פון קארבאל, אבער העדי'ן האט עס ניט געארט, ווייל זי האט ליעב געהאט אזא ריח. אלץ האט דא געגלאנצט פון ריינקייט און זויבערקייט. די פארלאנגעס אפילו זענען אויך געווען בלאנק, ריין, אהן דעם מינדעסטען פלעק, און אין דער לענג פון זיי האבען זיך געצויגען ריינע טעפיכער.

העדי האט זעהר ניט ליעב געהאט צו באזוכען אזעלכע ערטער, ווי שפיטאלען, בית־עולמ'ס, קרעמאטאריען א. אז. וו. זיי האבען פון זיך אפגעשטויסען און זי פלעגט זיי ווי ווייט מעגליך, אויסמיידען. נאר איהר מוטער'ס קבר פלעגט זי באזוכען פון צייט צו צייט, אבער די לעצטע פאר יאהר האט זי דאס אויך איינגעהערט צו טאן.

אריינגעהענדיג אין צווייטען קארידאר, האט העדי שוין דערזעהן סצענעס, וועלכע האבען אויף איהר א שווערען איינדרוק געמאכט. אט איז ארויס פון צימער א סאלדאט אויף קוליעס מיט איין פוס אין פון אן אנדער צימער — א סאלדאט מיט א האנט, ארומגעבונדען מיט א בארג פון טיכער. אויף די בענק, וואס זענען געשטאנען ארום די ווענט, זענען געזעסען סאלדאטען, אלע פארוואונדעטע מיט שטארק בלאסע פנימ'ער, דער מיט א פארבאנדאזשירטען קאפ, דער מיט א פארבאנדאזשירטער האנט, דער מיט א צייכען פון אן ארויסגענומענער קויל פון דער באק. זיי האבען מיט נייגעריגע אויגען געקוקט אויף העדי'ן און זי האט זיך געפיהלט אין א שטארקער פארלעגענהייט פון די דאזיגע נייגעריגע בליקען, מיט וועלכע מ'האט זי אפגעמאסטען פון קאפ ביז די פיס. נאר פלוצלינג האט זיך געעפענט די טיר פון א זאל אין קארידאר. און העדי איז געווען אזוי אומפארזיכטיג און א קוק געטאן אהין. אין דעם דאזיגען זאל איז אויף א הילצערנעם טיש געלעגען צוגעבונדען א סאלדאט, וועלכען מ'האט אמפוטירט א פוס... דאקטוירים האבען זיך ארומגעדרעהט ארום דעם סאלדאט און איהם באנדאזשירט. אין דער זעלבער רגע האט דער פארוואונדעטער און אפערירטער סאלדאט א קעהר געטאן זיין קאפ צום קארידאר און אפגעשטעלט אויף העדי'ן זיין בליק, א בליק פול מיט שמערצען און פארצווייפלונג. מ'האט די רגע די טיר פארמאכט.

ווייטער מיט א טיר איז אן אנדער אפעראציע־זאל, האט א פארוואונדעטער סאלדאט שטארק און ביטער געקרעכצט און געשריגען פון שרעקליכע יסורים, און א שטרענגע שטימע פון א דאקטאר האט איהם באפוילען זיך צו פארהאלטען רוהיג. אויפ'ן ארט וואו דער קארידאר קרייצט זיך איבער מיט נאך א קארידאר, האט זי דערזעהן טראגען א פארוואונדעטען אויף טראג־ברעטלאך, דארט איז געלעגען א סאלדאט צוגעדעקט מיט א לײַלעך אין זיין פנים איז געווען פארהילט ביז דער נאז. דער פארוואונדעטער סאלדאט, ארומגעכאפט פון שרעקליכע וועהטאגען, האט געהאלטען אויסגעגלאצט זיינע שטארע אויגען אויפ'ן סופיט און העדי'ן ניט באמערקט. זי איז שטארק רויט געווארען פון פארלעגענהייט און האט זיך ניט געקאנט מוחל זיין וואס זי איז אהער, אין דעם דאזיגען נעסט פון שמערץ און צער. געקומען אין אזא יום־טוב'דיגען שרייענדיגען קאסטיום, אין אזא טייערען הוט און זיידענע זאקען...

ס'ארא נארישקייט. ס'ארא משוגעת! האט זי געטראכט, שעלטענדיג איהר לייכטזיניגקייט, וואס טוט מען איצט! צי זאל איך ארויסלויפען תיכף פון דאנען, ניט זעהענדיג זיך נאר מיט אוהם? נאר עפעס א געהיימער אינערליכער קול האט איהר געשעפטשעט, אז ס'איז ניט קיין אומגליק, וואס זי איז אהער געקומען אזוי אנגעטאן און אויב זי איז שוין יא אהער געקומען, מוז זי זיך ענדליך זעהן מיט איהם.

העדי האט אין זיך באקעמפט דאס געפיהל פון פארלעגענהייט און בושה און איז געבליבען ווארטען אין קארידאר, ביז מ'וועט זי אריינלאזען צו אטא'ן.

ווידער האט זיך געעפענט די טיר פון אפעראציע־זאל און ס'האט זיך ווידער דערהערט א מענשליכער פארצווייפעלטער געשריי, א געשריי פון גרוים יסורים, פונקט ווי מען וואלט עמיצען לעבעדיגערהייד געשניטען אויף שטיקלאך.

— נאט אין הימעל! — האט העדי א ציטער געטאן, ס'ארא אונטערטעניגליכע וועהטאגען די מענשען מוזען דא ליידען, ווען זיי קאנען ארויסלאזען אזעלכע אומענשליכע געשרייען פון זיך, אזעלכע ווילדע פארצווייפעלטע געשרייען.

(ווערט פארגעזעצט)

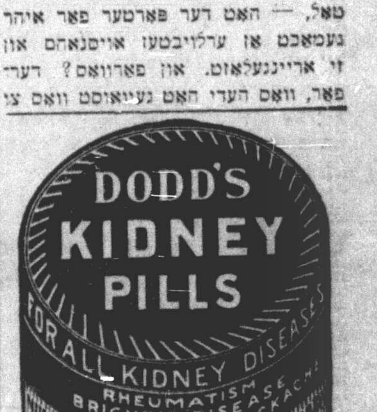

דאד'ס קידני פילס זענען בלויז א נירען רפואה. זיי העלפען רומאטיזם, לאמביינא, ברייט'ס קראנקהייט, די־עביטיז, רוקען שמערצען, הארין־שמערצען און יורינארישע ליידען. ווייל אלע פון זיי זענען אדער נירען ליידען אדער זענען פאראורזאכט דורך דער אונארדנונג פון די נירען. און דאדורך קענען זיי ניט טאן זייער ארבייט.

מיידלאך און ווייבלאך

ארדערט אייערע דרעסעס ביי
מרס. גלאסמאן

מיט 5 דאלאר א דעפאזיט קענט איהר ארדערן די שעהנסטע און סטיילישסטע דרעסעס צו ביליגע פרייזען. אויב ניט צופרידען קריגט איהר אייער געלט צוריק. מיר מאכען אויך מיט אייער וואַרע, גוט און ביליג.

16 בעלוויו עוועניו
טעלעפאן טריניטי J 0538

SUMMER RESORTS

דזשעקסאנס פאינט

מיר לאזען וויסען דעם טאראנטאר פובליקום, אז מיר האבען איבערגעפיקסט אונזער האטעל מיט אלע גוטע קאנוויניענס. אויך האבען מיר צוגעבויט נייע רומס מיט א טאנץ־האל, פליי־גראונד און טענים־קאורט. גוטע וואסער צום באדען זיך. מיר בעטען אלעמען צו באזארגען זיך באצייטענס מיט רומס. פאר צופרידענהייט ווייסט איהר דאך אונזער אקאמאדיישאן איז די בעסטע גאראנטיע. שרייבט אדער טעלעפאנירט רינג 111 דזשעקסאנס פאינט.

דזשיי סיימאן
J. SIMON
JACKSONS POINT

אויפמערקזאם

700 פוס העכער פון טאראנטא, דער בעסטער פלאץ אין אנטאריא. דאס מיינט די בעסטע, געזונדסטע לופט, שעהנע ליכטיגע רומס, מיט וואסער צו באדען זיך. מעסיגע פרייזען מיט אדער אהן באָרד. נאכפרעגען 530 דאנדעס וועסט. טעלעפאן טריניטי 9339. אדער שרייבט צו:

J. SMITH, Gedar Valley Ontario
Tel. 2915 Mount Albert

אלע פראדוקטען פון דער אייגענער פארם. אויך א קאטעדזש פון 3 רומס צו פארענטען.

דער שעהנסטער פלאץ פאר אייער זומער וואקיישאן

קען בלויז זיין ביי אונז, ווייל מיר האבען שעהנע, לופטיגע רומס מיט אלע קאנוויניענס, באקוועמליכקייטען. גוטע עסענס, און א וואסער צו באדען זיך.

ווען איהר ווילט זיין צופרידען פון אייער וואקיישאן, דאמאלסט קומט אדער שרייבט צו:

J. KESTEIN, Cedar Valley, Ontario,
Tel. 2902 Mount Albert

די מקאלאם הויז

30 מייל פון טאראנטא, ספעשעל רייטס פאר פאמיליעס אדער פארטיעס פון פיער אדער מעהר, גרויסע קיהלע רומס, היימישע עסען, נאהענט פון האלאנד ריווער, פישעריי, באדען, שאטענדיגע בוימער. זיך ווענדען צו:

W. C. MCCALLUM,
Holland Landing, Ontario

זומער האטעל

פולמאנס
Cobourg Ont., Box. 100 Tel. 464
שוין ערעפענט

לייקס אנטאריא ביידינג ביטש נעבען האטעל, דענסינג האל אויפ'ן פלאץ, דענסינג פאוויליאן נעבען וואסער. גאראנטירט די בעסטע אטענשאן. פרישע אייער און מילך פון אייגענער פארם וויפיעל מען פארלאנגט. שוחט אין פלאץ. אויך פרישע טשיקענס יעדען טאג.

פארברענגט אייער וואקיישאן

אין א גוטען, צופרידענעם, שעהנעם זומער פלאץ אין לייק סנוגאר, ביידינג, פישינג, און שווימינג, מוזיק און אנדערע אמוזירונגען.

גוטע, פרישע מאהלצייטען. טשיקען דינערס און אנדערע באקוועמליכקייטען.

שרייבט אדער טעלעפאנירט צו:

אייזיק צענערס
PORT PERRY
בעל 213 פאר ארענזשמענטס.
אפען פאר רעזערוויישאן.

SUMMER RESORTS

דער גוט באקאנטער אלענטאפ־לעווין זומער רעזארט

אויפ'ן סאמע ברעג פון לייק אנטאריא, איז יעצט ערעפענט פאר'ן זומער סעזאן. מיר גאראנטירען די פרישסטע און בעסטע שפייזען, ליכטיגע און לופטיגע רומס. מיר האבען הייאהר ניט געשפארט קיין מיה און געלט די רומס צו דעקארירען.

זעהר מעסיגע פרייזען אין אלגעמיין און פאר'ן מאנאט יוני איבערהויפט.

אונזער פלאץ איז בלויז 2½ שטונדען רייזע מיט דער טריין. עס איז אויך די בעסטע וועג פאר מאטארינג דורך דער פראווינשעל הייווי.

נאכפרעגען שריפטליך אדער דורך טעלעפאן:

Allentoff & Levine, Grafton, Ont.

Erindale Clifton Garden Inn

איז יעצט אפען פאר דעם זומער סיזאן.

מיר נעהמען יעצט אויף אפליקיישאנס שריפטליך אדער ביי טעלעפאן. פרייזען זעהר מעסיגע, גוטע שפייז גאראנטירט, שעהנע לופטיגע רומס, וואסער צום באדען זיך.

עס איז בלויז איין האלבע שטונדע רייזע מיט דער באס גלייך ביז צום פלאץ.

דירעקשאנס:

נעהמט דאנדעס קאר ביז ראנימייד ראוד. נעהמט קוקסוויל באס ביז אירענדייל, בלויז 15 מייל פון טאראנטא.

אויך צו פארענטען אן 8 רומיגע הויז קאמפליט נעפוירנישט, עלעקטריק באלייכטונג, הארדוואוד פלארס פיין דעקארירט, גאראדזש און פרוכט

אויך אנאנסירען מיר דאס מיר האבען ערעפענט איין אייז קרים פארלאר און כשר לאנטש רום. פרייע פארקינג.

J. FRANKLIN, ERINDALE
Tel. Cooksville 94. R. 5.

טאראנטאר פובליקום

איך לאז וויסען אז איך האב אויסגעפיקסט דאס שעהנסטע זומער פלאץ, וואו איהר קענט פארברענגען אייער וואקיישאן און „וויק ענדס“ לעבען לייק, לעבען סטיישאן. יעדען טאג פרישע עסענס, טשיקענס, פיש, אייער, מילך, וועדזשעטייבעלס. מיין גוטער אטענשאן איז אלעמען באַוואוסט. ספעציעלער פרייז פאר יוני. שרייבט אדער רינגט אין צייט. פארהאן אויך מוזיק זיך צו אמוזירען.

F COOPER
Bowmanville, Ont., Tel. 28 Ring 15

א שעהנער זומער פלאץ

אויב איהר ווילט פארברענגען גוט אייער וואקיישאן, האבען שעהנע רומס און גוטען עסען — דאן פאהרט צו

שאכמאנ'ס פארם

אין וויוויען, אנט.
שרייבט אדער טעלעפאנירט
מאונט אלבערט 1620.
H. SHACKMAN
VIVIAN ONT.

איהר קענט זיך אויך אנפרעגען ביי מרס. הערמאן, 574 דאנדעס איסט. טעלעפאן מעין W 1476

מר. אלספעקטאר פון סטאפ 82 יאנג סטריט

מאכט באקאנט אז ער האט ערעפענט
— די —

לעיקסייד הויז

פאר'ן זומער סעזאן

ביי אונז קאנט איהר פארברענגען דעם סעזאן אין גאנצען פארגעניגען צווישן פראכטפולע געגענדען אויפ'ן ברעג פון לייק סימקא.

פריוואטער באד־פלאץ, אויסגעצייכענטע מאהלצייטען, טענץ אונטער'ן פרייען הימעל אונטער די טענער פון אן ארקעסטער, ביידינג, באוטינג און פישינג, טעניס און אנדערע מאדערנע אימפראוומענטס. אונזערע געסט קאנען זיין זיכער מיט העכסטער צופרידענהייט. מאכט רעזערוויישאן פריה ביי:

M. ALSPECTOR
Lakeside House Jackson Point
P. O. Ont. Telephone Lakeside
House Sutton

פארלאנגט
Want Ads.

פארלאנגט א מיידעל פאר הויז ארבייט, גוטע היים, גוטע ווייזשעס פרעגען 285 ספעדיינע עוועניו.
5730-6-25)

פארלאנגט א גרינעם באי וועלכער איז ווילינג צו לערנען אויף אן עמברוידערינג מאשין געצאהלט פון ערשטען טאג. פרעגען 168½ מיקאל סטריט.
1599-6-23)

י. ראזען
פיהרט און אדיט ביכער. פילט אויס אינקאם טעקס פארמס, מאכט איבערזעצונגען, און שרייבט פאר אייך בכלל.
70 בעלוויו עוועניו, טריניטי 6672 דזשיי.

אן אייראפעאישער מלמד

עפענט א חדר אין 53 לעאנארד עוו. וואו ער וועט לערנען מיט אינגלאך און מיידלאך דאווענען און חומש. פארזיכערט צופרידענהייט.
5707-6-30)

צו די טאראנטאר רענס פעדלער

זייט וויסען אז מיר קויפען לאנדאנער רעקלאך און מיר צאהלען 25 סענט אן אוווערראק, 15 סענט א רעקעל, 3 סענט א וועסט. 791 דאנדעס וועסט
5673-6-23)

הויז איינגעטימער אויפמערקזאם

איך מאך פארשיעדענע קארפענטער ארבייט און הויז רעפעירינג, סטאָר פראנטס, גאראדזשעס צו בילינסטע פרייזען. צופרידענהייט גאראנטירט.

קאצמאן, 61 מיידזשאר סטריט טעל. טריניטי W 6369
1455-7-12)

אויפמערקזאם

צו קאנטרי דילערס און פעדלערס! מיר קויפען און צאהלען די בעסטע פרייז פאר מיקסט רענס. שרייבט אדער טעלעפאנירט צו שמואל ברענזיל און זוהן 99 דאטשעס סטריט.

S. BRENZEL & SON, 99 Dutchess St.
Phone Main 2559
1350-6-2)

חזן קאפלאנ'ס

נייער אדרעס איז
484 בראנזוויק עוועניו
טעלעפאן הילקרעסט W 6171
אפיס 11 קאלבארין סט.
טעלעפ: מיין 2907.

געלט צו אנטלייען

אויב איהר דארפט געלט אויף ערשטע, צווייטע אדער דריטע מארטגיידזשעס סעקיוריטי. טעלעפאנירט אדער זעהט מיך

מ. קאבלענס
81 ליפינקאט סטריט.
טריניטי J 6952

ביזנעס שאנסעס
Business Chances

פייפער העננינג און פיינטינג

איך מאך די בעסטע דזשאבס אין פיינטינג און פייפער העננינג. גוט און ביליג. בעסטע צופרידענהייט. טעלעפאנירט גלייך. טריניטי F 8316

מ. קירשענבוים, 100 דעניסאן עוו.

דער פייפער הענגער און פיינטער

איך מאך באקאנט מיינע קאסטומער אז איך מאך די בעסטע ארבייט אין פייפערען און פיינטען פאר די בילינסטע פרייזען צופרידענהייט גאראנטירט.

שאפירא 65 גרענדזש עוועניו.
טעלעפאן טריניטי W 9108
אדער טריניטי J 1561
5239-6-30)

פייפער הענגינג און פיינטינג

די אסינגטאנער פיינטינג און וואל־פייפער סטאר לאזט וויסען זייערע קאסטימער אז מיר פיינטען און דעקארייטען אייערע הייזער צו די בילינסטע פרייזען אויך פארקויפען מיר פייפער צו די בילינסטע פרייזען. גרויסער בארגיין אויף פיינט און וואל־פייפער. גיט אונז א טרייעל, טעלעפאנירט לייקסייד 947 אדער לייקסייד 7581 — 166 אסינגטאן עוועניו. איינגעטימער סעם קאטץ.
5411-6-27)

רופערס און בלעכערס

מיר מאכען רינוועס צו 15 סענט א פוס און העכער. אויך מאכען מיר נייע גרעוועל דעכער און פיקסען אלטע. צופרידענהייט גאראנטירט. טעלעפאנירט מיין 2955 אדער מיין 4669.
5537-7-7)

צו פארענטען
To Let

צו פארענטען א נייעם גאראדזש סעמענט פלאר גוטער אריינפאהר. פרעגען 64 מיידזשאר סטריט טעלעפאן טריניטי W 9778.

צו פארענטען א 9 רומיגע הויז, אלע קאנוויניענס, עלעקטריק פיקסטשורס, סינק אפסטערז, ליידיג דעם ערשטען אין 38 הענרי סטריט. פרעגען 36 הענרי.
5671-6-23)

צו פארענטען א שעהנעם פלעט אין 345½ מארקהאם סטריט מיט אלע מאדערנע קאנוויניענס, טעלעפאן צום נוצען גלייך אריינצומופען טעלעפאן טריניטי F 5473.
5665-6-23)

צו פארענטען א פלעט פון דריי רומס, מיט אלע קאנוויניענס, הארדוואוד פלארס, סינק אין קיטשען. 49 הארבארד סטריט. טעלעפאן טריניטי W 9269

צו פארענטען א 7 רומיגע שעהנע הויז, אלע קאנוויניענס. פרעגען מר. ראטשטיין, 186 טשעסטנאט סטריט.
1600-6-24)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס אלע קאנוויניענס סינק אין קיטשען, עלעקטריק פיקסטשורס, בליינדס טעלעפאן, פרעגען 87 בארדען סטריט.
5757-6-23)

צו פארענטען א 3 רומיגען פלעט אלע קאנוויניענס, עלעקטריק, סעפערעט ווארענדע ביליג רענט, פרעגען 26 נעסא סטריט.
5755-6-23)

אפארטמענט צו פארענטען, 5 רומס און באד סטים היטעט, הארדוואוד פלארס לאונדרי טעפ, עלעקטריק פיקשטשורס און בליינדס, רענט זעהר מעסיגע פרעגען אגדען אפארטמענטס 60 יוראן סטריט. סעמיוועלס. טריניטי 3206.
5737-6-23)

א דריי רומיגען פלעט צו פארענטען מיט געז און עלעקטריק סינק אין קיטשען טעלעפאן צום נוצען פרעגען 284 יוראן סטריט יעצט ליידיג.
5733-6-25)

צו פארענטען דער הייזער פון 7 און 8 רומס מיט אלע קאנוויניענס און עלעקטריק אין לעאנארד עוועניו, פרעגען ריידער 46 דיארסי סטריט טעלעפאן טריניטי 6648.
5735-6-25)

אפארטמענט צו פארענטען, 4 רומס זעהר ביליג. 26 דאלאר א מאנאט רענט אין 78 סענט פעטריק סטריט. טעלעפאן קענוואוד W 5335.
5740-6-23)

צו פארענטען א דריי אדער 5 רומיגען פארנישט און אנפארנישט אפארטמענט. גרויסע טייל באד 40 דאלאר א מאנאט, פרעגען 182 פאלמערסטאן עוו. ביים דזשעניטאר.
5696-6-23)

5 רומיגען אפארטמענט צו פארענטען אין אן אפ טו דייט אפארטמענט הויז פרעגען קלינג בראס 241 קווין וועסט אדער טעלעפאן טריניטי 2639 אדער עדלייד 1357.
5739-6-23)

צו פארענטען א פלעט פון 3 גרויסע רומס סינק אין קיטשען ניי דעקארייטעט, טעלעפאן צום נוצען 476 יוקליד עוועניו.
5746-6-23)

צו פארענטען 113 נעסאו סטריט אן 8 רומיגע הויז אלע קאנוויניענס, הארדוואוד פלארס און אנדערע קאנוויניענס פרעגען טריניטי W 7941
1595-6-23

צו פארענטען א קליינעם מאנופעקטשורינג פלעט, געגענד ספעדיינע און עדלייד ליכטיג, קליינע רענט, פרעגען עדלייד 5067.
1596-6-24)

צו פארענטען 2 רומס מיט אלע קאנוויניענס. פרעגען 165 מיידזשאר סט.
5760)

צו פארענטען א פלעט פון 2 אדער 3 רומס, געז, עלעקטריק, הייסע וואסער, אלע קאנוויניענס, ביליג רענט. פרעגען 206 אגוסטא עוו.
5761-6-24)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס, טעלעפאן צו נוצען. ביליג רענט. פרעגען 257 מאנטראז עוו. טעלעפאן טריניטי W 7471
5719-6-24)

צו פארענטען 2 שעהנע רומס, טעלעפאן. ביליג רענט. פרעגען 78 גריים סטריט
5762-6-24)

צו פארענטען 170 קווין וועסט, גרויסע דאבעל סטאר, פאסיג פאר עני ביזנעס, וועבער, 233 קווין סטריט.
1602)

לואיס ווינער

דער אידישער יוניאן

סיין פיינטער

פון 74 דאנדעס וועסט
האט געמופט נאך 599 בעי סט.
נעבען דאנדעס.
טעלעפאן טריניטי F 1973

קויפען און פערקויפען
Bought and Sold

צו פערקויפען א שוה רעפיירינג ביזנעס גוטער געגענד, זיכער א לעבען צו מאכען. אורזאכע קראנקהייט קען ניט אטענדען. פרעגען 180 יארק סטריט. האמילטאן, אנטאריא.
5663-6-23)

צו פערקויפען א לעדער גודס און נאוועלטי סטאר אין 143 דזשיימס נארט האמילטאן, אנטאריא, אדער א דזשענטס פוירנישינג און דריי גודס. פרעגען קליין און קאמפאניע, 154 ניידזש עוו. נארט האמילטאן, אנטאריא.
1569-6-26)

צו פערקויפען א דרייסיג יעהריגע יעהריגע איינגעארבייטע סעקאנד הענד ביזנעס, אין בעסטען געגענד פון האמילטאן, גאראנטירט א לעבען צו מאכען. פרעגען מאהנבלאט, 139 דזשיימס נארט האמילטאן, אנטאריא.
1568-6-26)

צו פארקויפען 2 סטארס מיט וואוינונג אין קווין סטריט איסט לעבען בראדוויו. בעסטער ביזנעס בלאק אין די איסט ענד, פאסיג פאר עני ביזנעס. גרויסער בארגיין. ביליג פאר $16,000, ווען פארקויפט ווערען פאר $12,500. קליינער איינצאהל. פרעגען 750 קווין סטריט איסט, טעלעפאן דזשערארד 7863.

אן 8 רומיגע הויז צו פארקויפען, סאליד בריק, הארדוואוד פלארס און אלע קאנוויניענס, סאליד בריק גאראדזש פאר 2 קארס. מוז פארקויפט ווערען. אורזאכע פארלאזט טאראנטא. 317 שאה סטריט.
5717-6-23)

צו פארקויפען א דיינינג רום סעט פרעגען 684 קאלעדזש סטריט.
5756-6-23)

צו פארקויפען א גראסערי סקייל, פרעגען 85 נייאגרא סטריט. גוט ווי ניי זעהר ביליג.
5754-6-23)

צו פארקויפען א גראסערי סטאר מיט רומס גאראנטירט צו מאכען א לעבען אין 285 יוקליד עוועניו. טעלעפאן טריניטי 4599
5745-6-24)

צו פארקויפען דיטעטשט בריק הויז 9 רומס אויף 2 פלארס, הייסע וואסער אלע מאדערנע קאנוויניענס, בעסטע טערמס צום שנעלען קויפער. פרעגען 60 בעלוויו עוו. טריניטי W 1369.
1597-6-27

צו פארקויפען 4 רומס פוירנישער אורזאכע פארלאזט טאראנטא, פרעגען 540 יוקליד עוועניו
5759-6-23)

$500 איינצאהלען קויפט 91 סט. פעטריק סט. סאליד בריק, 8 רומס, אלע קאנוויניענס, סטייבעל, פאסיג פאר צוויי פאמיליעס, סעפערעט סינק אפסטערז, עלעקטריק פיקסטשורס, ניי דעקארירט. פארטיג אריינצומופען, בארגיין פאר'ן שנעלען קויפער. פרעגען וועבער, 233 סימקא סטריט.
1603)

האט איהר אויגען טראבעל?
האט איהר קאפ שמערצען?
דאן זעהט זיך מיט דעם אידישען
אפטאמעטריסט
— און אפטישען —
וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערמענט
דר. הענרי העררים
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אוונט
DR. HENRY HARRIS
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. Near Spadina
Open until 9 p. m.

עלעקטרישען

הויז ווייערינג און ריפעירס, עסטימיטס. קיין דזשאב צו גרויס אדער צו קליין. קיין שארען צו די דעקאראציעס ביים פיקסען.

דזשיי דזשייקאבסאן
27 באלדווין סטריט
טעלעפאן טריניטי J 3248

יעקב מ. בענעט

(פון בענעט און קאמערון)
באריסטער. סאליסיטאר
נאטאריעס א. ז. ו.
2901 דאנדעס סט. וועסט טאראנטא
טעלעפאן דזשאנקשאן 9077
וואוינונג טעלעפאן דזשאנקשאן 983

די פוילישע אריסטאקראטקע

ראמאן פון פויליש־אידישען לעבען. פון העלענא מנישעק

איבערזעצט פון „באם".

(פארזעצונג)

לוציע איז אוועק צו דער מוטער און סטעפע — אין איהר צימער. זי האט זיך אוועקגעשטעלט נעבען אפענעם פענסטער און מיט הנאה געקוקט אויף דעם שפיעל פון די זונען פלאמען, וואס האבען אויף גאלדענע פעדים געריסען דעם צושטויבטען וואסער פון פאנטאן. מיט א שטילען רוישען איז די כוואליע ארונטערגעפאלען אין שטיינערנעם באסיין, אזוי ווי א געראזליבער וואלקענדעל, אראפשפריצענדיג די קליינע טראפענדלעך אויף די בלומען, וואס זענען געוואקסען דערנעבען. זיי, די בלומען האבען ווידער דערהויבען די דורשטיגע קעפעלעך, די פארביגע און די שמעקענדיגע. די זון האט איבערגערוקט איהר רויטען קרייז צום מערב צו, אראפשיטענדיג אויף דער ערד מיט פינקעלדיגע שטויבען. מיט א ווארעמען אטעם האט זי בעשטראלט די צולאזענע בוימער און די פראכטפולע טעפיכער פון די סאמעטענע געוויקסען.

אין לופטען איז געווען א מין שטראהליגקייט, א מיערע צוגאסענקייט פון דעם אנקומענדען פארנאכט, א שווערקייט, וואס האט געוועקט די טרוימען. רוהיגקייט, שטילקייט האט געוועהט אין דער נעץ פון דעם ברענענדיגען ליכט. קיין ווינט האט ניט געווינטעלט. פלוצלינג איז אבער אין דער שטילקייט וואס איז נאר בעוועגט געווען פון די פויגעלשע קולות און פון דעם פאנטאנען שארך — אריינגעפאלען אן אנדער גערויש, א וויטער, ווי א ווידער־קול.

פריהער האט זיך דערהערט א קלאפען פון רעדער, א טופען פון עטליכע פערד און דערנאך ערשט האבען זיך געלאזט דערהערען פרעהליכע שטימען פון מענשען, און פון הינטער דער געדיכטער געוויקס פון בוימער און שטרויכען, זענען צום פאלאץ צופאהר אנגעקומען עטליכע קארעטען. די ערשטע, אין פיער־פערדיגע געשפאנען, זענען געווען ערנסט; דר וואלנאט און די בריטשקע איבערגעפולט אריבער די ברעגען האבען אויסגעזעהען זעהר פרעהליך. די שמועסען און דאס געלעכטער האט זיך דערהויפט ארויסגעהערט פון דער בריטשקע. דארטען האבען די העלע קאפעלושען און די קליידער פון די דאמען ארויסגעבלאנקט צווישען די טונקעלע סילועטען פון די הערען.

סטעפע וואס האט זיך א רוק אפ געטאן אין דער טיעף פון צימער, האט זיך א פאראינטערעסירטע איינגעקוקט.

די קארעטען האבען זיך אוועקגעשטעלט פארן גאנעק. די בריטשקע און דער וואלנאט האבען זיך איינער נאכן אנדערען פארהאלטען, און אנטקעגען איהר פענסטער האט זיך די געזעלשאפט אנגעהויבען ארויסצוזעצען. זיי האבען תיכף א קוק געטון אין דער ריכטונג פון אריינפאהר און די פרויען האבען אויסגערופען מאכענדיג מיט די שירעמלעך:

— א פארשפעטיגטער! א פארשפעטיגטער! מיר האבען געוואונען!

אויף דעם וועג וואס האט זיך געבליכט צווישען די גראזען, האט זיך געיאגט א פיער־פערדיגער געשפאן, אנגעפיהרט פון דעם יונגען גוט בעזיצער. ער איז געזעסען אויף די קאזלעס פון א קליינעם וואלאנטעל שעהן ווי צאצקע, און דערהויבענדיג זיין הוט האט ער מיט איהם געשאקעלט אויף בעגריסונג. אויף דעם געזעס איז געזעסען, ווי א צוגעטשעפעטער, דער סטאנגרעט אין א שווארצער ליווריע מיט רויט בעצירט.

וואלדעמאן האט לייכט און איידעל פארהאלטען די פערד נעבען דער בריטשקע.

— איהר האט מיך אריבערגעיאגט, מיינע הערען — האט ער אויסגערופען צוווארפענדיג דעם סטאנגרעט די לייצעס. איך בעט אבער איהר זאלט האבען אין זינען, אז איך פאהר פיער מייל. דאס האט עפעס צוזאגען. דערביי איז אויך ברונאן געקראכען, ווי א טשערעפאכע, אזוי אז איך האב איהם געמוזט מטריח זיין און אראפקריכען פון דער קעלגיע, און ערשט דאמאלסט האב איך אנגעהויבען אנצויאגען. דאס אליין מוזט איהר מיר מודה זיין.

— אייערע פערד האבען אונז געווארעמט די פלייצעס מיט זייער אטעם — האט אויסגערופען א יונגע שעהנע מיידעל מיט א העזה'דיגער מינע און מיט לוסטיגע אויגען. איך האב געפראבירט זיי צוגלעטען, איך האב אבער איינגעריכט ניט מעהר ווי א הענטשקע, אה, זעהט אזוי גוט, קוקט נאר!

און זי האט אויסגעשטרעקט צו וואלדעמארן א האנד אנגעטון אין א העלער הענטשקע.

— ענטשולדיגט, דאס איז ניט קיין שמוץ, דאס איז נאר פעדערן שויים מיינע פערד זענען שטענדיג ריין, וואס ריינער קען ניט זיין, האט וואלדעמאר געענטפערט.

דער הער האט זיך ליעב און זיינע פערד, אמת?

—, יא, דאס איז מיין איינציגע ליעבע.

— אהן געגענזייטיגקייט, האט די יונגע מיידעל מיט א לייכטען שמייכעלע צוגעגעבען.

וואלדעמאר האט זיך שפאטיש פארנויגט.

— איך בין זעהר געריהרט, מיינע ליעבע דאמען. איך פארשטעה נאר ניט, צו וואס שטעהען מיר דא. די עלטערען זענען שוין לאנג אין די ארעמס פון דער מוהמען. קומט לאמיר אויך געהן.

די געזעלשאפט איז פארשוואונדען געווארען אין די גרויסע טירען פון דעם הויפט פארהויז. וואלדעמאר איז געגאנגען דער לעצטער. ווען ער האט שוין געמיטען סטעפעס פענסטער, האט ער פארקלענערט דעם טריט, און פון הינטער די ליפעם א ווארף געטאן א פלינקען בליק.

סטעפע, מיינענדיג אז אלע זענען שוין אדורך, האט ארויסגעקוקט, און זיי האבען זיך בעגעגענט אויג אויף אויג.

זי האט בעמערקט זיין פאראינטערעסירונג. דערזעהענדיג איהר, איז ער ערנסט געווארען, אראפגענומען דעם הוט — און אוועק ווייטער.

סטעפע האט בעשלאסען ניט ארויסצוגעהן. קיינער קאן זי ניט און זי וועט כאטש אויף אזא אופן אויסמיידען וואלדעמאר'ס קאטאוועסען, און די פיקענישען פון דער פרוי אידאליא, ווייל עס איז גראד געווען א טאג ווען זי איז געווען שלעכט געשטימט.

גליקליך פון איהר איינפאל האט זי אנגעהויבען שטיל צו זינגען. פון אויבען האט זיך געהערט א געדעמפטער רעדען פון מאנסבילשע און פון פרויען שטימען. צייטענווייז האט זיך געהערט א קורץ אויפשפיעלען אויפ'ן פארטעפיאן, אפגעהאקט און אפגעריסען, פונקט ווי עמיצער וואלט, פארבייגעהענדיג, גענומען עטליכע אקארדען. אמאל האט זיך געלאזט הערען א שטארקערע שטימע, און דערנאך א הויכער אויסברוך פון געלעכטער. וויזט אויס, אז מען האט זיך דארטען, אויבען אויסגעצייכענט געוויילט.

אין א שעה ארום איז אין סטעפעס צימער אריינגעפאלען לוציע א צושויבערטע, א פארויטעלטע און האט אנגעהויבען מיט אן אויסערגעוועהנליכער לעבהאפטיגקייט צו רעדען:

— ווייסט איהר? ווייסט די פרייליין? זעכצעהן פערזאן זענען אנגעקומען, צוזאמען מיט וואלדי'ן אריינרעכענענדיג. עס איז אויך דא די מוהמע צווילעצקא מיט איהר טאכטער מיכאלא, ווייל פאולא איז ניטא אין דער היים, און די פירשטין פאדהארעצקא, די באבע פון וואלדעמאר'ן און די יונגע פירשטין פאדהארעצקים און די זשיזשעמסקים, דער גראף טרעסטקא און נאך א סך געסט.

פון וואנען איז עס אזא פלוצלינגע צוזאמענקומעניש?

— אט גלאט אזוי, עס האט זיך אזוי געמאכט. יעדערער איז בעזונדער געפאהרען און אין וועג ערשט האט מען זיך צוזאמענגעטראפען. דאס רוב פערזאנען איז פון אבראנע: איין קארעטע און די בריטשקע. וואלדי איז אויך אהער געפאהרען, האבען זיי איהם באגעגענט. ער האט אפילו געוואלט אריבערריאגען די בריטשקע, נאר ער האט פארשפיעלט. איצטער לאכט מען פון איהם צוליעב דעם די פרייליין ריטא.

(ווערט פארגעזעצט)

יעדער איד דארף פאטראניזען
די קווין $ טעקסי
Main 0009-0110
די ביליגסטע פרייזען אין שטאדט.
קורצע ראנס, 4—1 פאסאזשירען 50 ס.
רעגולאר ראן, 4—1 פאס. 1 דאלאר
א שטונדע, 4—1 פאס. 2 דאלאר
טעלעפאנירט מעין 0110, — 0009,
און מיר קומען צו אייך אין 3 מינוט.
אפען טאג און נאכט.

דארף א קינסטלער ענטפערען אויף א קריטיק אדער ער דארף עס איגנארירען?

אין פראנקרייך רעדט מען איצט וועגען דעם זעהר שטארק. — ווי אזוי א אידישע שריפטשטעלערין האט אמאל געהאנדעלט קעגען א קריטיקער. — אין פראנקרייך איז ארויסגעטראגען געווארען אן אנטשיידונג צו גונסטען די קינסטלער. — דאס איז א שטארקער קלאפ פאר די רעדאקטארען און די קריטיקער.

):0:(

פון א יודע הכל

פון צייט צו צייט האלט מען אין דער פרעסע — אין דער אלגעמיינער אזוי גוט ווי אין דער אידישער — אין דיסקוטירען וועגען דעם, צי האט א קינסטלער א מאראלישע רעכט צו ענטפערען אויף א קריטיק, אדער ער דארף עס אינגאנצען איגנארירען. ניט וועניג הארץ־קלעמעניש איז שוין צוליעב דעם ארויסגעקומען, און ניט וועניג נעכט האט אט די פראגע ביי פיעל מענשען גערויבט.

אין פראנקרייך האט מען זיך א שטיק צייט גערעגט און געאמפערט וועגען דעם עצם פראבלעם צי דארף א קינסטלער ענטפערען אויף א קריטיק, אדער ער דארף עס אראפשלינגען ווי א זיסען פיל, און זיך ניט מאכען וויסענדיג, פונקט ווי ניט איהם מיינט מען. דארט איז ארויסגעשוואומען די פראגע צי האט דער קינסטלער א רעכט צו ענטפערען אויף א ניט־גינסטיגער קריטיק, וואס א קריטיקער שרייבט וועגען א געוויסען ווערק. אין א גרויסען ליטעראריש־קינסטלערישען זשורנאל איז די פראגע ווייט און בחיים דיסקוטירט געווארען, און גרויסע טאלאנטען האבען זיך אין דער פראגע באטייליגט. עס איז ארויסגעשוואומען די פראגע אין איהר פולען ליכט, און מ'האט זיך געהיצט און געטאראראמט ווי קליינע קינדער.

טאקי אין דעם גרויסען ליטעראריש־קינסטלערישען זשורנאל האט א געוויסער קריטיקער אפגעדרוקט אן אומגינסטיגע קריטיק וועגען א געוויסען ווערק פון א באדייטענדיגען טאלאנט. דער מחבר האט זיך שטארק אויפגערעגט, און ער האט צוגעשיקט צום רעדאקטאר פון זשורנאל אן ענטפער, אין וועלכען ער האט געוואלט אויפווייזען אויף דער ניט ריכטיגקייט פון דעם קריטיקער'ס שטאנדפונקט. דער רעדאקטאר האט זיך פשוט אפגעזאגט דעם ענטפער צו דרוקען. דער מחבר האט זיך דערפון שטארק געערגערט, און ער האט זיך געווענדעט צו דער עפענטליכער מיינונג, מיינענדיג אז די עפענטליכע מיינונג וועט איהם צו הילף קומען.

מ'האט אין די קינסטלערישע קרייזען געעפענט א דעבאטע וועגען אט דעם עניין. מ'האט דעם עניין איבערגעגעבען צו א געריכט. געהייסען האט עס א מין טעסט־קייס — ווי מען וואלט עס אין אמעריקע גערופען. און דער רעזולטאט איז געווען, אז די רעכטע פון די מחברים צו ענטפערען אויף די קריטיקען וועגען זייערע געקריטיקירטע ווערק זענען באשטעטיגט געווארען, און דער מחבר איז ארויס דער זיגער. די רעדאקטארען האבען די אנטשיידונג אויפגענומען מיט גרויס אויפרעגונג. דאס הייסט, אז זיי וועלען מוזען געבען ארט אין זייערע פובליקאציעס פאר ענטפערס אויף ליטערארישע קריטיקען. אנדערש וועט זיי די עפענטליכע מיינונג פארדאמען.

דער מנהג איז אנגענומען, אז מען דארף ניט ענטפערען אויף א קריטיק. א ווערק איז א רשות־הרבים, און פונקט ווי מען קאן שרייבען גוטעס, פונקט אזוי קאן מען שרייבען שלעכטעס און קריטיקירען די ארבייט פון א מחבר. איז אבער דאס אוועק אויף אזוי ווייט, אז געוויסע קריטיקער האבען זיך געשטיצט אויף דעם מנהג און האבען זיך נוקם געווען אן די מחברים. די מחברים האבען געמוזט אנהאלטען דעם פרעסטיזש און שווייגען — ווי שווער די באליידיגונג זאל ניט האבען געווען. ס'איז דערפון ארויסגעקומען פיעל הארץ־קלעמעניש. אין געוויסע פאלען האט זיך א מחבר דאס לעבען גענומען. ער האט ניט געקאנט אריבערטראגען די עפענטליכע באליידיגונג, און ער האט בעסער באשלאסען צו שטארבען. דאס האט געצוואונגען צו ברעכען דעם מנהג און צו ענטפערען אויף פאלשע און באליידיגענדיגע קריטיקען.

אין ניו יארק האט מיט עטליכע יאהר צוריק זיך פארלאפען א מעשה, וואס האט אויפגערעגט די ליטערארישע קאלאניע און האט געצוואונגען צו מאכען א סוף צו דער הפקרות מצד געוויסע שרייבער, אזוי גוט ווי מצד געוויסע קריטיקער. איינע א שרייבערין האט ארויסגעלאזען א ביכעל נאוועלען. א אידישער ליטעראטור־קריטיקער האט אויף דעם א קריטיק געשריבען. געזאגט האט ער, אז די שרייבערין האט ניט קיין טעמפעראמענט. איז די שרייבערין ניט געווען פויל און האט פאר דעם אנגעבראכען דעם קריטיקער די ביינער. עס איז געווארען א טומעל, און דער סוף איז געווען, אז די שרייבערין איז באיקאטירט געווארען. געוועהנליך, איז דער באיקאט ניט קיין פארמעלער. אבער פון דעמאלט אן האט מען מיט דער שרייבערין קיין מגע ומשא, און איהר נאמען ווערט אויף די ליפען ניט דערמאנט.

פון דעמאלט אן איז געווארען א מאדע אויף דער איסט־סייד פון דער גרויסער וועלט־שטאדט ניו יארק צו ענטפערען אויף קריטיקען. ניט נאר דיכטער און נאוועליסטען, נאר אפילו דראמאטורגען האבען זיך איצט געמאכט א מנהג צו ענטפערען אויף א קריטיק אדער א רעצענזיע אין דער פרעסע. עס איז ניט אין איינקלאנג מיט דער אלטער עטיק. אבער א בארעכטיגונג האט עס נאר א גרויסע. דאס איז דער פועל־יוצא פון דער הפקרות, וואס געוויסע אידישע קריטיקער און רעצענזענטען האבען איינגעפיהרט אין דער פרעסע. מען שרייבט אמאל א קריטיק, וואס קאן איינעם טויטען מאראליש, און מ'קימערט זיך זעהר וועניג, ווען דער מחבר וועט דערפון ליידען אדער אפילו זעלבסטמארד באגעהן.

דער לאגישער שכל־הישר זאגט, אז א מחבר האט דאס פולע רעכט צו ענטפערען אויף א קריטיק און אויסזעצען געגען געוויסע איינווענדונגען וואס דער אדער יענער קריטיקער האט געמאכט ער האט דאס רעכט צו ארויסקומען און אפוואשען פון זיך א שאנד־פלעק, וואס א געוויסער קריטיקער האט אויף איהם ארויפגעווארפען. דאס איז זיין נאטירליך רעכט, און קיינער טאר אט דאס רעכט ביי איהם ניט אוועקרויבען. א דראמאטורג קאן אמאל שלעכט און פאלש אויסגעטייטשט ווערען. ער קאן אמאל, מיט עטליכע ווערטער, קלאהר מאכען געוויסע פארשטעלטע שטעלען; ער קאן אפט מיט א פעדער־שטריך פארטייטשען גאנצע קאפיטלאך, גאנצע סצענען פון זיין ווערק, אזוי אז דער עולם זאל עס בעסער און טיעפער באגרייפען. עס איז נויטיג, אז א קריטיקער זאל וויסען ווי ווייט מען טאר און ווי ווייט מען טאר ניט געהן. און אפילו א גאנץ־געוועהנליכער אקטיאר קאן אמאל מאכען א באמערקונג און אפלייקענען א פאלש־ארויסגעזאגטע מיינונג פון א רעצענזענט.

א מזרחי באנק אין ארץ ישראל

ירושלים. —

די צענטראלע לייטונג, אין ירושלים, פון דער אלוועלטליכע „מזרחי" ארגאניזאציע (ארטאדאקסישע ציוניסטען), מאכט איצט שוין די נויטיגע פארבארייטונגען צו דער ערעפענונג פון דער מזרחי־באנק אין ארץ ישראל, וועמעס קאנסטיטוציע איז שוין באשטעטיגט געווארען פון דער היגער רעגירונג.

די באנק וועט זיך געפינען אין ירושלים און וועט, לויט איהר קאנסטיטוציע, מעגען טאן אלע סארטען באנקגעשעפטען, אבער איהר הויפט צוועק איז צו העלפען, שטיצען און פינאנסירען געזעלשאפטען און גרופעס פון אלע קרייזען ארבייטער, וועלכע באלאנגען צו דער „מזרחי" ארגאניזאציע, און העלפען דער מאטעריעלע זיכערונג פון סוחרים. קאלאניסטען, קינסטלער און ארבייטער. וועלכע באלאנגען צו דער זעלבער ארגאניזאציע, דורך געבען זיי הלוואות אויף לייכטע באדינגונגען אדער אין אן אנדער וועג. און אזוי אויך העלפען איינצעלנע, פאראיינען און קאאפעראטיוען צו גרינדען לאנדווירטשאפטליכע קאלאניעס, דערפער, גארטען־שטעדט א.ד.ג. און זיי געבען די נויטיגע געלט שטיצע און קרעדיט.

דער קאפיטאל פון דער באנק ווערט געזאמעלט פון אקציען אין פרייז פון איין עגיפטישען פונט יעדע איינע.

לויט איהר קאנסטיטוציע מעג די באנק אנפאנגען איהר טעטיגקייט אזוי שנעל, אז זי וועט האבען פארקויפט 10 טויזענט אקציען (10 טויזענט פונט), פון וועלכע 100 זענען די גרינדונגס־אקציען, און ווייל דיזע צאהל אקציען זענען שוין פארקויפט געווארען, וואלט די באנק שוין איצט געקענט אנפאנגען איהר טעטיגקייט, אבער איהרע גרינדער האבען באשלאסען צו עפענען זי ערשט דאן, ווען זי וועט האבען פארקויפט אלע איהרע 50 טויזענט אקציען (50 טויזענט עגיפטישע פונט), אום די באנק זאל שוין פון איהר סאמע אנפאנג קענען אנטוויקלען א גרויסע טעטיגקייט, וועלכע איז אזוי נויטווענדיג אין דער אויפבוי־ארבייט אין ארץ ישראל.

צוליעב דעם צוועק איז געגרינדעט געווארען אין וויען א קאמיטעט פון 17 פערזאנען, צווישען וועלכע עס זענען פאראן ערפאהרענע געשעפטסלייט און באנקירען, וועלכע האט אויף זיך גענומען די אויפגאבע צו אנפיהרען אין אייראפא די אגיטאציע פאר דער באנק און דעם פארקויף פון איהרע אקציען. און לויט דער פארקויף געהט אז האפען די גרינדער פון דער באנק צו עפענען זי צו ענדע פון דיזען זומער.

ענגלישער בעאמטער אין עבר הירדן רעזיגנירט

לאנדאן, (איטא).

מר. דזשאהן פילבי, געוועזענער ענגלישער ראטגעבער צו דער רעגירונג פון עבר הירדן, האט ערקלערט, אז ער טרעט ארויס פון דעם ענגלישן רעגירונגס דיענסט, און אז ער וועט ווייטער זיך ווידמען זיין קאמף דערפאר, אז ענגלאנד זאל ענדערען איהר פאליטיק צו די אראבער. ער וועט ווארשיינליך ארויסטרעטען אין פאליטיקס.

דיאמאנטען
קעש אדער קרעדיט
זייט זיכער אנצוקוקען אונזער גרויסען סטאק פון דיימאנדס. מיר גאראנטירען אייך צו שפארען געלט.
JACOBS BROS.
15 טאראנטא ארקייד.
גיט אכטונג אויפ'ן עלעקטרישען סיין.

זאל אייך דער „אידישער זשורנאל" באגלייטען אויף אייער וואקאציע
אין וועלכען זומער־פלאץ איהר זאלט ניט פאהרען, נאהענט אדער ווייט, אונזער צייטונג וועט אייך איבעראל געשיקט ווערען. און אייך האלטען אינפארמירט וועגען אלעם און אלעמען.
סובסקריפשאנס ווערען אנגענומען פאר א מאנאט און העכער. זיך צו ווענדען אין „זשורנאל" אפיס.

דר. סיגעל
(דענטיסט)
האט געמופט אין דעם דיסטריקט וואו ער האט פראקטיצירט איבער 5 יאהר
נייער אדרעס 594 דאנדעס וועסט איבער ראבארטס דראג סטאר
אפיס טעלעפאן טריניטי 7769. רעזידענס טריניטי 2105

דער כוח פון אדווערטייזמענטס

מיט צוויי צענדליג יאהר צוריק האט אן ארימער יונגערמאן געעפענט א קליינע גראסערי סטאר אין א שטעדטעל.

זיין גאנצער קאפיטאל איז באשטאנען פון עטוואס איבער הונדערט דאלאר. ער האט געקויפט סטאק פאר ארום 50 דאלאר און די צווייטע האלב פון זיין קאפיטאל האט ער אויסגעגעבען אויף אדווערטייזינג. איצט, מיט צוואנציג יאהר שפעטער, פארמאגט ער די גרעסטע „טשיין" פון גראסערי סטארס איבער די פאראייניגטע שטאטען און פארמאגט א קאפיטאל פון פיעלע מיליאנען דאלארס.

„די 50 דאלאר וואס איך האב אויסגעגעבען אויף אדווערטייזינג, איז געווען דער בעסטער אינוועסטמענט וואס איך האב געמאכט אין מיין לעבען", — האט ער דערקלעהרט צו פארשטעהער פון דער פרעסע.

וואס טוט איהר פאר אייער געשעפט?

די גרעסטע געשעפטען פון די פאראייניגטע שטאטען און קאנאדע זענען אויסגעוואקסען פון די קלענסטע אונטערנעהמונגען.

„איטאנס" הונדערט מיליאניגע געשעפטען האבען זיך אנגעפאנגען מיט א קאפיטאל פון עטליכע צענדליג דאלאר.

אייערע געלעגענהייטען, ווי קליין אייער געשעפט זאל ניט זיין, זענען פונקט אזוי גוט. איהר דארפט נאר וויסען דעם סוד פון זייער ערפאלג. זיי האבען דערגרייכט זייער גוואלדיגען ערפאלג דורך

פלאנמעסיגע אדווערטייזינג

איהר האט די סחורה, איהר דארפט אבער דעם קונה. איהר נויטיגט זיך אין זיין צוטרוי. איהר דארפט דערגרייכען וואס א גרעסערען קרייז פון קאסטאמער, וואס נויטיגען זיך אין אייער סחורה; און דאס קריגט איהר דורך אדווערטייזינג.

באטראכט ווי די ניט־אידען פיהרען אן זייערע רעגעלמעסיגע אדווערטייזמענטס דורך זייערע טעגליכע צייטונגען.

„דער אידישער זשורנאל" קאן דאס טאן פאר אייך. „דער אידישער זשורנאל" פאראייניגט אייך מיט די, וואס נויטיגען זיך אין אייער סחורה. דורך דעם „אידישען זשורנאל" קריגט איהר די אויפמערקזאמקייט פון טויזענטער אידען פון טאראנטא און גאנץ אנטעריא, פון וועלכע יעדער איינער איז א פראספעקטיווער קאסטאמער פאר אייער סחורה, א ווארשיינליכער ביישטייערער צו דעם ערפאלג פון אייער געשעפט.

דורך דעם „אידישען זשורנאל" קריגט איהר דעם צוטרוי פון צענדליגער טויזענטער אידען פון שטאדט און פון פראווינץ. דאס איז וואס איהר מוזט דערגרייכען, אויב איהר ווילט מאכען אייער געשעפט פאר אן ערפאלג.

אויב איהר זייט ניט א פארשלאפענע נשמה, אויב איהר זייט ניט צופרידען מיט די ברעקלאך וואס פאלען אראפ פון א צווייטענס טיש, אויב איהר ווילט אויסנוצען די גרויסע געלעגענהייט וואס איהר האט,

אדווערטייזט אין „אידישען זשורנאל"

יעדער דאלאר וואס איהר גיט אויס אויף פלאנמעסיגער אדווערטייזינג אין „אידישען זשורנאל" וועט קומען צו אייך צוריק מיטשלעפענדיג מיט זיך נאך צענדליגער דאלארס. אן אדווערטייזמענט אין „אידישען זשורנאל" איז דער בעסטער אינוועסטמענט וואס איהר קאנט מאכען.

טעלעפאנירט עדלייד 3967

אונזער אגענט וועט אייך באזוכען.

Cunard Line פריפייד ביזנעס Anchor-Donaldson Line
קויפענדיג אייערע טיקעטס אריבערצוברענגען אהער פריינט אדער קרובים, זעהט אז זיי זאלען פאהרען אויף איינער פון דיעזע ליינס.
די קאמפאניע האט אפיסעס אין אלע אייראפייאישע צענטרען, אריינרעכענענדיג רוסלאנד און אוקראינע. נייע גרויסע סטימערס — גוטע שפייז, אויסגעצייכענטע באקוועמליכקייט. געלט קיין רוסלאנד קען יעצט אויסגעצאהלט ווערען אין דאלארס — דאס איז דער בעסטער וועג צו שיקען געלט צו אייערע קרובים. פאר אינפארמאציעס פרעגט ביי אונזערע לאקאלע אגענטען אדער ביי
The ROBERT REFORD CO., Limited
217 Bay St. Toronto

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario,
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1913

ארום די פאסירונגען אין איטאליען

)׃0׃(

א שטרענגע צענזור הערשט יעצט אין איטאליען. דאך רייסען זיך דורך איינצעלנע ידיעות, וועלכע גיעבען א באגריף וועגען דעם, וואס עס קומט יעצט דארטען פאר אין צוזאמענהאנג מיט דער ערמארדונג פונ'ם סאציאליסטישען דעפוטאט, און עס ווערען ארויסגעשטעלט פאר דער ליכט די אומזויבערע מעשים פון די פאשיסטען.

אזוי איז מען יעצט געוואהר געווארען, אז סיניאר פיליפעלי, וועלכער איז פארמישט אין דער מארד-געשיכטע, האט באקומען פון די פאשיסטען אן אונטערשטיצונג פאר זיין צייטונג „קוריער איטאליאנא" ניט ווייניגער פון זעקס הונדערט טויזענט דאלאר און דאס איז נאר איין איפדעקונג, אבער די אפאזיציע צו מוסאליני'ן גראבט יעדעס מאהל אויס נייע סודות, און עס איז שוין געקומען אזוי ווייט, אז מוסאליני'ס געוועזענער אינערן-מיניסטער פארלאנגט שוין, אז מען זאל באשטימען אן אומפארטייאישע קאמיסיע אונטערצוזוכען זיינע מעשים. מיט עטליכע טעג צוריק וואלט א פאשיסטען-פיהרער עס ניט געטאן, יעצט אבער שרעקט מען זיך שוין פאר דער עפענטליכקייט, און אפילו מוסאליני קלייבט זיך אפצוגעבען דין וחשבון.

לויט טעלעגראמען פון רוים, האט מוסאליני צוזאמענגערופען א מיניסטערען-ראט, וואו דארטען וועט ער צוגרייטען זיין ערקלעהרונג, וואס ער וועט מארגען אפגעבען פאר'ן איטאליענישען סענאט.

עס איז ניט שווער פאראויסצוזעהן, אז מען וועט דא אויסגעפינען א שעיר לעזאזל, אדער עטליכע אויף וועמען מען וועט זוכען ארויפצואווארפען די גאנצע שולד, אבער דאס וועט דאך ניט אפשאפען דעם איינדרוק, וואס די שעהנע מעשים פון די פאשיסטען האבען שוין געלאזען, טראצדעם וואס זיי זוכען צו פארדעקען זייערע מארדטאטען מיט פאטריאטישע מאטיוון.

און אז די איטאליענישע מאסען, וועלכע זענען צוערשט געלאפען מאסענווייז צו די פאשיסטען, הויבען זיך יעצט אן ארומצוזעהן, וואוהין זיי זענען פארקראכען, איז צו זעהען פון דעם, וואס גרופען ארבייטער, אויפגעבראכט פונ'ם מארד, האבען אויפגעשטעלט א שטיינערנעם מאנומענט אויפ'ן פלאץ, וואו מאטעאטי איז אומגעקומען, און פיעלע קומען אהין, צו באצירען דעם פלאץ מיט בלומען.

טעראר בלייבט שטענדיג טעראר, צי דאס איז צארישער טעראר, רויטער טעראר ווי דער קאמוניסטישער, אדער שווארצער טעראר ווי פון מוסאליני'ס פאשיסטען באנדע.

פריהער אדער שפעטער מוז מען זיך כאפען, אז די שעהנע מעשים פיהרען צו ווייט.

דער פעלקער-בונד ווערט ווי א פאליציי-שטיבעל

)׃0׃(

דער פעלקער-בונד וועט איבערנעהמען די פאליצייאישע פליכטען איבער דייטשלאנד, עסטרייך, אונגארן און בולגאריע. זי וועט האלטען אויף די מדינות אן אויג און וועט אכטונג געבען, אז זיי זאלען ניט מאכען קיין מיליטערישע הכנות אין געהיים. פריהער האט די זויבערע ארבייט געטאן א געוויסע קאמיסיע, און איצט וועט עס טאן דער פעלקער-בונד. דערמיט וויל מען עס באפעסטיגען דעם שלום אויף דער וועלט און מען וויל מאכען, אז די ציגע זאל זיין גאנץ און דער וואלף — זאט.

די ענדערונג אין דער פאליצייאישער אויפזיכט פון די זיגרייכע עליים איבער די צוטראטענע און אונטעריאכטע מדינות פון די צענטראלע מלוכות איז ארויסגעקומען אונטער דעם דרוק פון ענגלאנד און פראנקרייך. הערריא האט, גלייך נאך זיין אריינטרעטען אין מאכט, געלאזט וויסען מיט'ן הארבען ווארט, אז כאטש ער איז א ראדיקאל, פונדעסטוועגען וועט ער ניט דערלאזען, אז דייטשלאנד זאל אריבערטרעטען איהרע אנגעצייכענטע גרענעצען. ער וועט ניט צולאזען, אז דייטשלאנד זאל זיך שטילערהייט צוגרייטען צו א נקמה'דיגער מלחמה מיט איהרע שונאים. און דאס איז דער רעזולטאט פון א געמיינשאפטליכער פארשטענדניש צווישען הערריא און מעקדאנאלד.

די גרינדער פון דעם „בונד" האבען זיך קיינמאל גארנישט פארטראכט וועגען צונויפבינדען אלע פעלקער אין איין פארבאנד. זיי האבען דעם „בונד" געגרינדעט פאר דער באשיצונג פון זייער אייגענער פעל, און זיי האבען זייער ציעל דערגרייכט. אויב מען דארף אימיצען היטען — איז דער פעלקער-בונד דער ערשטער. דער פעלקער-בונד האט אבער קיין שומרים ניט. וואס ער וויל — דאס טוט ער. ווען פראנקרייך האט אריינגעשטעלט א פוס אין די גרענעצען פונ'ם רוהר, איז דער פעלקער-בונד אין דערהיים ניט געווען. ווען פוילען האט פארכאפט ווילנע, איז דער פעלקער-בונד געשלאפען מיט אפענע אויגען און האט געכאפט פליגען. ווען מוסאליני האט פארכאפט א שטיק פרעמדע טעריטאריע אלס ענטפער אויף דער דערמארדונג פון איהרע דיפלאמאטען, איז דער פעלקער-בונד אויף דער וועלט ניט געווען. ערשט שפעטער, ווען דער אקט איז געווען אן אפגעטאנענער, האט זיך דער פעלקער-בונד ארומגעזעהן און האט א קלאפ געטאן מיט אן אבר.

א פאליצייאישע אינסטיטוציע — דאס איז אייגענטליך דער עצם אידעאל פון דעם פעלקער-בונד. וואו מען דארף דערשטיקען א רעוואלוציע, דארט איז דער פעלקער-בונד גלייך דא אויפ'ן פעלד און ער ווייזט וואס ער קאן. דארט וואו עס האנדעלט זיך, אבער, וועגען אפהיטען דעם שלום אויף דער וועלט, ריהרט דער „בונד" קיים מיט אן אבר. דער „בונד" איז פונקט ווי די קליין-שטעטלדיגע פייער-לעשער, וועלכע קומען צו א שרפה, נאכדעם ווי דאס פייער איז שוין אויסגעלאשען; נאכדעם ווי עס איז שוין נישטא וואס צו לעשען. אויב מען דארף אימיצען היטען — פארוואס טאקע ניט היטען די רומענישע און די פוילישע באשיבוזשוקעס? פארוואס ניט אויפהענגען א שלאס אויף די הענט פון די צוזאווילדעוועטע פאגראמשטשיקעס, וואס שעכטען און ברענען און בראטען אהן א פארוואס און אהן א פארוואן? פארוואס ניט האלטען אין צוים די מערדער פון די אומשולדיגע אידען און אלע אונטערדריקטע לענדער

אבער אויף אזוי ווייט וועט דער פעלקער-בונד ניט געהן. ער דארף בלויז דערפילען די פאליצייאישע פליכטען און זיך האלטען אין די ענגע מיליטערישע גרענעצען. ער דארף היטען די אייגענע פעל און דארף האלטען אן אויג אויף די געוועזענע שונאים פון די גרויסע „לייבען" — פון די גרויסע מדינות.

די אידישע „טעלעגראפען אגענטור"

וואס זי איז; ווי אזוי זי ארבייט; וואס איז איהר צוועק. — וואס גרויסע פיהרער דענקען וועגען איהר.

פון וו. ז. שפיגעלמאן.

יעדער אינטעליגענטער לעזער פון צייטונגען האט, אין די לעצטע פיער יאהר, זיך געמוזט אנשטויסען, סיי אין דער אידישער פרעסע סיי אין די ענגליש-אידישע וואכענבלעטער, סיי אין דער אלגעמיינער אמעריקאנער פרעסע, אן אידישע נייעס און ארטיקלען, וועלכע האבען צוגעצויגען זיין אויפמערקזאמקייט פון צייט צו צייט. ביי דער זייט פון אט די נייעס און ארטיקלען האט ער געמוזט באמערקען די פאלגענדע דריי ווערטער „אידישע טעלעגראפען אגענטור", אדער אין פארקירצונג „איטא". איך שטעל זיך פאר אז פיעלע לעזער האבען זיך געמוזט ניט איינמאל שטעלען די פראגע: וואס איז א אידישע טעלעגראפען אגענטור? צוליעב וואס אן אגענטור? און אויב שוין יא אן אגענטור, צוליעב וואס א טעלעגראפישע? איך גלויב אז א פאר ערקלעהרונגען וועגען דער זאך וועלען איצט זיין אם פלאץ.

קיין געשעפטסמאן וועלכער באטראכט זיין געשעפט אלס אן ערנסטע אונטערנעהמונג וועט זיך ניט פארשאפען זיין מיינונג סיי אין פראגען פון געשעפט סיי אין זיינע פריוואטע ענינים, איידער ער האט געמאכט אן אנשטרענגונג צו פארשאפען זיך די בעסטע אינפארמאציע, וועלכע ער קאן באקומען וועגען דעם ענין וואס אינטערעסירט איהם. אינפארמאציע אדער וויסען איז, אין אונזער צייט, דער הויפט פרינציפ פון דער שטענדיגער אנשטרענגונג, מיה און געיעג, וועלכע מיר רופען, פאר אונזער באקוועמליכקייט און קורצקייט וועגען: לעבען. מיר אלע האבען אונזערע אייגענע אינטערעסירען. אונזערע אינטערעסען ווערען דיקטירט צו אונז, קודם כל, דורך אונזערע נאטירליכע נייגונגען. מען קאן ניט האבען אן אמת'ען אינטערעס אין לאנד אזוי לאנג ווי עס האט ניט ערוואכט אונזער אינטערעס אין די פראגען פון דער שטאדט וואו מיר וואוינען. מיר קאנען ניט האבען א טיעפערע באציהונג צו די פראגען פון אונזער געמיינדע, אזוי לאנג ווי אונזער הארץ איז ניט וואך צו די פראגען פון אונזער הארץ איז ניט וואך צו די פראגען פון אונזער הייליגער פאמיליע. מיר קאנען ניט האבען א ריכטיגען און גענוג ברייטען בליק איבער די פראגען פון דער וועלט, אזוי לאנג ווי מיר זענען ניט עמפינדליך צו די באדערפענישען און פארדערונגען פון אונזער אייגענער ראסע און פאלק.

עס מאכט ניט אויס צו מען איז א ציוניסט, אן אנטי-ציוניסט, א רעפארמירטער איד אדער אן ארטאדאקסישער איד, אדער גאר א ראדיקאל. אונזער אויפמערקזאמקייט צינדט זיך אן אזוי שנעל ווען מיר הערען עפעס וועגען א געשעהעניש פון א אידישע נאטור. מיר זענען געריהרט ווען מיר הערען וועגען אכזריות'ן וואס זענען באגאנגען געווארען געגען אידען, אהן אונטערשייד ווי ווייט עס זאל ניט זיין פון אונז דער פלאץ וואו דאס איז פארגעקומען. נאטירליך, אויב מיר זענען גאר אויפריכטיג מיט זיך אליין. מיר זענען צופריעדען ווען מיר הערען, אז וואו עס איז, איז פארגעקומען אן ענדערונג אין דער לאגע פון א פארפאלגטער גרופע אידען. מיר האבען א טיעפען אינטערעס, פאר אדער געגען, אין אט דער אונגעהייערער אנשטרענגונג וואס ווערט איצט געמאכט צוריק אויפצובויען פאלעסטינא. מעהר ווי אלע מאל, ערווארט אונזער אינטערעס, ווען מיר באגעגענען אין דער אמעריקאנער פרעסע נייעסען וועגען אידישען לעבען, וועלכע זענען ניט געשריבען אין דער ריכטיגער פארם און זינדיגען אלעמאל געגען דער פינקטליכקייט פון דעם וויסען פון די ריכטיגע אומשטענדען. וואס איז דאס אלץ? עס איז אונזער פארלאנג פאר ריכטיגער און גענויער אינפארמאציע.

ערשט מיט א האלבען יאהרהונדערט צוריק איז דאס ערנסטע פראבלעם פון דעם אידישען לעבען אין כמעט אלע לענדער, וועלכע האבען א אידישע באפעלקערונג געווען: וואס און ווי אזוי דארף מען און קאן מען טון, אז אונזערע שכנים זאלען וויסען מעהר וועגען אונז. מען האט דאמאלט געמיינט, אז די ישועה וואלט געקומען, ווען מען וואלט געקאנט געפינען א מיטעל ווי אזוי צו געבען דער אויסערליכער וועלט ריכטיגע ידיעות וועגען דעם ווי אזוי די אידישע מאסען לעבען און ארבייטען.

אין פאל פון דער גאר נאהענטער פארגאנגענהייט וועט דאס אילוסטרירען אם בעסטען. עס איז געווען אין דער שטורמישער צייט פון דעם סוף פון דער וועלט מלחמה און דעם אנהויב פון דעם פארלענגערטען וואפענשטילשטאנד פעריאד, אלס א רעזולטאט פון ערשיטערענדע ענדערונגען פון רעזשימס אין סאציאלע ארדנונגען זענען גרויסע אידישע קבוצים אין מזרח און צענטראל אייראפא, געווען אין שטענדיגער סכנה פון טעראר און פאגראמען. א פארצווייפעלטער רוף נאך הילף האט דערגרייכט פון די סכנה ראיאנען צו די מערב אייראפייאישע לענדער עס האט אויסגעזעהן אז בלויז א פאר שורות — א פאר ריכטיגע און איינדרוקספולע שורות — אין דער פון די ציוויליזירטע לענדער, וואלט גענוג געווען צו באזייטיגען די סכנה און לייכטער צו מאכען די לאגע. אבער די וועלכע האבען געהאט די אויפגאבע האבען געפונען פאר זעהר שווער אויב ניט לגמרי אונמעגליך, צו פאראינטערעסירען די וועלט פרעסע מיט נייעס פון א אידישען כאראקטער אידישע נייעס איז באטראכט געווארען אלס מעהר אדער ווייניגער פראפאגאנדע.

צו פארשפרייטען דאס וויסען פון דעם אידישען לעבען צווישען אידען, צו אינפארמירען די אידישע פרעסע אין דער גאנצער וועלט וועגען דעם וואס עס קומט פאר אין דעם אידישען לעבען אויף דער גאנצער וועלט צו לאזען וויסען דער אלגעמיינער פרעסע און דער ריכטיגער פארם, וועגען אידישע פאסירונגען און פראבלעמען — אט דאס איז, אין קורצען די אויפגאבע וועלכע די אידישע טעלעגראפען אגענטור האט אויף זיך גענומען און איבער וועלכער זי ארבייט אין פארלויף פון די לעצטע פינף יאהר.

טייל מענשען זענען אונטער דעם איינדרוק, אז ספעציפיש אידישע נייעס מוז זיין, אדער וועגען פאגראמען, אדער וועגען בלבולים, אדער וועגען עפעס סתם אידישע צרות אין וועלכע עס איז ווייטע לענדער. אבער דאס אידישע לעבען, ווי דאס לעבען פון אלע אנדערע פעלקער, איז פארשיעדענפארביג. עס איז רייך סיי אין טראגעדיען, סיי אין גליק, סיי אין פאטאס, סיי אין הומאר. ווירקליך איז עס נאך רייכער. די וועלכע האבען אין זייערע היימען א ראדיא אפאראט און הערען זיך צו אין די אווענדען ווען די נייעס פון דער „אידישער טעלעגראפען אגענטור" ווערט „אריינגעזאגט" פון דער ראדיא סטאנציע אין ניו יארק, האבען א גלענצענדע געלעגענהייט, זיך צו איבערצייגען ווי אמוזירענד און באלעהרענד דאס וויסען פון די פאסירונגען און נייעסען פון דעם אידישען לעבען קענען זיין. ווען איינער איז גוט אינפארמירט וועגען דעם אידישען לעבען, ווי עס ווערט פארשטאנען אין א ברייטערען זין, באקומט ער דעם הויך פון אלע קלימאטען אונטער דער זון. ער זעהט די רעזולטאטען פון אלע רעזשימען, די שרויפען-רייבונג פון אלע סאציאלע ארדנונגען, דעם כסדר זיך ענדערענדען דרוק פון ציוויליזאציעס און קולטורען, וועלכער הויבט זיך און פאלט לויט דער מדרגה פון קולטור און ציוויליזאציע, וואס איז דערגרייכט געווארען אין דעם ווינקעל פון מענשליכען ישוב אויף דער פלאך פון דער ערד.

אן אונגעהויערע אנשטרענגונג איז נויטווענדיג, כדי צו זיין אין שטענדיגען קאנטאקט מיט די כסדר זיך ענדערענדע באדינגונגען פון אט דער באוועגליכער אידישער וועלט. מיסרעפרעזענטאציע וואס איז אין אנדערע פאלען און פאר אנדערע פעלקער ניט געפעהרליך, איז בנוגע אידען אפט מאל פארבונדען מיט סכנות נפשות. א שטענדיגער שטודיום פון די פאליטישע עקאנאמישע און סאציאלע באדינגונגען אין די אלע פארשיעדענע לענדער איז נויטיג, פאר דער קלייבונג און פארשפרייטונג פון די ידיעות. די לאגע פון דער אידישער באפעלקערונג קאן ניט ריכטיג און גענוי באריכטעט ווערען, איידער דער פאליטישער, סאציאלער און געשיכטליכער הינטערגרונד איז ניט גענוי פעסטגעשטעלט. די „אידישע טעלעגראפען אגענטור" גלויבענדיג אין דער נוצליכקייט פון דער ארבייט און אין די גוטע רעזולטאטען, וועלכע זי קאן ברענגען, האט אויף זיך גענומען די דאזיגע פאראנטווארטליכקייט. זי האט געגרינדעט אפטיילונגען אין ניו יארק, לאנדאן, ווארשא, בערלין, פאריז און ירושלים און האט קארעספאנדענטען אין יעדען וויכטיגען אידישען צענטער. אזוי למשל, ווען א וויכטיגע פאסירונג קומט פאר אין אידישען לעבען אין ניו יארק, ווערט זי שנעל באקאנט אין דער אידישער קהלה אין שיקאגא; אן אינצידענט וואס געשעהט אין וולאדיוואסטאק ווערט באריכטעט אין פאריז; א געשעהעניש וואס טרעפט אין ירושלים ווערט געמאלדען אין סאן פראנציסקא; אן ענדערונג וועלכע קומט פאר אין דעם אידישען לעבען אין מאסקווא, ווערט איבערגעגעבען אין וויניפעג.

פארשפרייטענדיג די נייעס האט די אגענטור זיך שטענדיג געהאלטען אן דער ליניע פון דעם „גאלדענעם מיטען", און זיך ניט געבויגען צו קיין איינעם פון די קעמפענדע צדדים. זי גיט איבער די פאקטען, איבערלאזענדיג די רעשט פון די וועלכע זענען גרייט צו שאפען זיך אן אייגענע מיינונג. די „אידישע טעלעגראפען אגענטור" איז ניט פארבונדען און ניט געבונדען צו איינער פון די טענדענצען, וועלכע קעמפען פאר דער אויבערהאנד אין'ם אידישען לעבען. זי איז פאראינטערעסירט אין אלץ וואס איז אידיש, אין יעדען ענין, וועלכער האט א שייכות צו אידען און קאן זי אנריהרען, אין א דירעקטען אדער אומדירעקטען וועג.

די ארבייט פון דער אגענטור אין פארלויף פון די לעצטע פינף יאהר איז אנערקאנט געווארען אלס וועלכע האט א געוויסען ווערט, ניט נור דורך די עפענטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע האבען צו טון מיט אינטערנאציאנאלע פראגען און מוזען האבען אויטענטישע פאקטען, וועלכע שטיצען זיך אויף דער קענטניש פון דער לאגע און די באדינגונגען. די נייעס וועלכע די אגענטור פארשפרייט, איז אנערקאנט געווארען אלס נוצליך און אומבאדינגט נויטיג, אפילו דורך די אינסטיטוציעס, וועלכע זענען מעהרסטענס פאראינטערעסירט אין לאקאלע פראגען. דער אגענטורס ארבייט אין צונויפקלייבען און פארשפרייטען די נייעס איז אנערקאנט געווארען אויך דורך דער אלגעמיינער אמעריקאנער פרעסע, וועלכע באטראכט די אגענטור אלס א באגלויבטע קוועלע פון אינפארמאציע.

בלויז אן אויבערפלעכליכער בליק אויף די עדיטאריעלע שפאלטען פון די ענגליש-אידישע וואכענבלעטער און אויך פון דער אידישער פרעסע אין אמעריקא, ווי אין אנדערע לענדער, קאן לייכט איבערצייגען אז פיעל פון די עדיטאריעלע באמערקונגען און קאמענטארן, וואלטען געווען ניט אזוי אקטועל און ניט אזוי פיל און גענוי, ווען ניט דער טעלעגראפען דיענסט פון דער „אידישער טעלעגראפען אגענטור". אויך אין דער אלגעמיינער פרעסע איז איז די „אידישע טעלעגראפען אגענטור" געווען דער מקור פון פיעל באמערקונגען וועגען דער אידישער לאגע אין פארשיעדענע לענדער.

עס איז דא נאך איין פונקט וואס פארדיענט די אויפמערקזאמקייט פון אונזערע ערציהערישע טוער. די מאס וויסען צווישען אונזער אינגערען דור פון דער לויפענדער אידישער געשיכטע איז, ווי גוט באוואוסט, זעהר באגרענעצט. אין אייניגע פעלע איז זייער אומוויסענהייט פשוט איבערראשענד אייניגע פון דיעזע ערציהונגס טוער האבען עס געפונען אלס ווינשענסווערט זיך צו באנוצען מיט די נייעס וואס ווערט צוזאמענגעקליבען און פארשפרייט פון דער „אידישער טעלעגראפען אגענטור" פאר ערציהונגס צוועקען.

ארטור בריסביין, אפשר דער לייטענדסטער אמעריקאנער זשורנאליסט, זאגט וועגען דער אגענטור: „איך בין גליקליך צו זאגען, אז איך באטראכט די „אידישע טעלעגראפען אגענטור" פון גרויסען ווערט פאר אמעריקאנער צייטונגס ארבייטער און צייטונגס לעזער. איהר האט קארעספאנדענטען וואס זענען פעהיג צו דערקענען נייעס ווען זיי זעהן עס, און עס איבערגעבען מיט פולער קלארקייט."

דער „אינטערפריטער" וואס ווערט ארויסגעגעבען פון דעם ראקאפעלער פאנדיישאן, האט פאלגענדעס צו זאגען: א זעהר וויכטיגער פאקטאר אינ'ם לעבען פון דער אידישער גרופע אימיגראנטען אין די פאראייניגטע שטאאטען, איז די אידישע טעלעגראפען אגענטור, וועלכע ספעציאליזירט זיך אין איבערשיקען נייעס און אלגעמיינע אינטערעסאנטע אינפארמאציע צו איהרע אבאנענטען. די נייעס אגענטור איז ארגאנאזירט געווארען מיט פיער יאהר צוריק און האלט איצט אויף הויפט ביוראס אין ניו יארק און לאנדאן. א הונדערט און פופציג צייטונגען, געדרוקט אין אידיש — שטעהען דירעקט אין פארבינדונג מיט דיעזער אגענטור. אין דער זעלבער צייט ווערט די ניט אידישע פרעסע פון די פאראייניגטע שטאאטען און אנדערע לענדער געשטעלט אין אן אונדירעקטער פארבינדונג מיט איהר מאטעריאל דורך די גרויסע אלגעמיינע נייעס אגענטורען ספעציעלע קארעספאנדענטען ווערען היינט צו טאג אויסגעהאלטען אין ירושלים, יפו, קאנסטאנטינאפעל, רוים, פאריז, וואשינגטאן, שיקאגא, באסטאן, פיטסבורג, דעטראיט, סאן פראנציסקא, מאסקווא, ווינא און אנדערע וויכטיגע פונקטען."

„די אידישע טעלעגראפען אגענטור" פונקציאנירט ניט בלויז אלס א פארשפרייטערין פון נייעס צו אידען וועגען אידען, נאר אויך אלס אן אינפארמאטיווע פארמיטלערין צווישען דער דאזיגער גרופע און די אנדערע טיילען פון דער באפעלקערונג.

די וויכטיגקייט פון איהר ארבייט ווערט אנערקאנט פון שטאאטסלייט אזוי גוט ווי פון צייטונגס ארויסגעבער. דער הארציגסטער אינטערעס אין דער אגענטור וואס האט זיך אויסגעדריקט אין א האפנונג פאר איהר וואוקס אין ערפאלג איז ארויסגעוויזען געווארען פון פרעזידענט קולידזש, וועלכער האט צוגעשיקט זיין ברכה ביי דער געלעגענהייט פון איהר יעהרליכען באנקעט.

„די אגענטור איז פארנומען מיט אמת'ער פאלקס דיענסט", האט געזאגט סעקרעטערי הערבערט הואווער. סעקרעטערי אוו לייבאר דייוויס האט אויסגעדריקט זיין פארגעניגען וואס די דירעקטארען פון דער ארגאניזאציע זוכען צו דיענען די בעסטע אינטערעסען פון איהרע נאהענטע אונטערשטיצער, אזוי גוט ווי דעם לאנד בכלל. און דער געוועזענער אמבאסאדאר קיין דייטשלאנד דזשיימס מ. דזשעראַרד האט אנגעריים די אויסגעצייכענטע און פאטריאטישע ארבייט, וואס ווערט געטון דורך דער אגענטור.

ניטא קיין נייעס אונטער דער זון

פון בן-לוי

פאפיר, ווי באקאנט, ווערט געמאכט איצט פון האלץ. ביז ניט לאנג פלעגט מען פאר דער פאבריקאציע פון פאפיר נוצען פארשיעדענע שמאטעס מיט א צומיש פון אביסעל האלץ און, אויב עס איז געווען, פון אלטען פאפיר, אבער פאר די לעצטע אכציג יאהר נוצט מען מייסטענס, און לעצטענס כמעט אויסשליסליך, האלץ פראדוקטען פאר דעם צוועק.

פאפיר, געמאכט פון האלץ, איז דארום א נייע ערפינדונג, א יונגע אינדוסטריע. מען רעכענט דאס פאר איינער פון די וויכטיגסטע ערפינדונגען און מען שרייבט דאס צו צו דער גאונות פון דער לעצטער צייט.

ציינט זיך ארויס, אז דאס איז שוין „דא-געוועזן" און אז עס איז גאר קיין נייעס ניטא אונטער'ן זון.

די אמעריקאנער וואלד-געזעלשאפט האט ניט לאנג ארויסגעלאזט א בולעטין וועגען דער דאזיגער אנגעלעגענהייט, וואו עס ווערט באוויזען אז די מעטאדע פון מאכען פאפיר פון האלץ, איז ערפונדען געווארען נאך אין דעם יאהר 75, דאס הייסט מיט 1850 יאהר צוריק.

דער ערפינדער פון דעם איז געווען א כינעזער געלערנטער, מיט'ן נאמען טסאאי-לון, וועלכער האט געלעבט אין דער צייט פון דער האן דינאסטיע און האט גע'שמ'ט פאר א גרויסען וויסענשאפטסמאן. ער איז געווען דערצו א מאנאך און זעהר א פרומער, אן אמת'ער נזיר.

ביז יענער צייט פלעגט מען שרייבען אין כינא אויף ברעטלאך, גרעבערע, דינערע, אבער פארט ברעטלאך. טסאאי-לון האט פיעל געשריבען און האט איינגעזעהן, אז שרייבען אויף ברעטלאך איז זעהר ניט באקוועם און אויך ניט דויערהאפט. דער שריפט פלעגט זיך שנעל אפרייבען פון דעם ברעטעל און מען פלעגט דאס ניט קענען לייענען. טסאאי-לון האט געוואלט ווערען אומשטערבליך. ער איז געווען זיכער, אז די וועלט וועט זעהר פיעל פארלירען, ווען זי וועט פארגעסען זיינע שריפטען און ער האט זיך אפגעזונדערט פון דער אויסערער וועלט. איז געווארען א נזיר, האט זיך באזעצט אין א וואלד און גענומען קלעהרען וועגען א בעסערען מיטעל פאר איבערלאזען דער וועלט זיינע פארפאסונגען.

דרייסיג יאהר איז טסאאי-לון געווען אפגעזונדערט פון דער וועלט און מיט קיינעם קיין מגע ומשא ניט געהאט. און דערנאך איז ער געקומען צום קייזער און איהם באוויזען זיין ערפינדונג. ער האט דערגרייכט דורך זיין לאנגען שטודירען א מיטעל ווי אזוי צו אויסמאכען באמבוק האלץ, צומישען צו דעם געוויסע כעמישע שטאפען און ארויסברענגען א דינעם פאפיר אויף וועלכען מען האט געקאנט שרייבען באקוועם און דויערהאפט.

דער כינעזער קייזער האט דעם מאנאך דערהויבען צו מארקיז פאר דער דאזיגער ערפינדונג און האט באפוילען, אז ער זאל קיינעם ניט אויסזאגען דעם סוד פון דער ערפינדונג. דער קייזער האט דיזען פארבאט איבערגעלאזען אלס אנזאג אויך צו די קומענדע דורות.

דער סוד פון דער ערפינדונג איז געהאלטען געווארען פון די כינעזער זעהר הייליג און פאר גאנצע אכט הונדערט יאהר דערנאך האט די איבעריגע וועלט געוואוסט, אז אין כינא מאכט מען אזא פאפיר פון האלץ, אבער ווי אזוי דאס ווערט געמאכט ווייס מען ניט. פיעלע לענדער האבען כינא מקנא געווען פאר די דאזיגע ערפינדונג, אבער כינא איז אלץ פארבליבען דאס איינציגע לאנד וואס האט געהאט פאפיר און דוקא געמאכט פון האלץ.

די איבעריגע לענדער האבען אויך געהאט אויף וואס צו שרייבען, אבער אין פארגלייך מיט דער דאמאלסטדיגער העכסט ציוויליזירטער כינא זיי געווען שטארק אפגעשטאנען. זיי פלעגען נוצען געוויסע בלעטער פאר דעם צוועק, פלעגען נוצען ברעטלאך, פלעגען ענגליד נוצען פארמעט, אבער קיין פאפיר האבען זיי ניט געהאט. כינא האט מאנאפאליזירט דעם פראצעס פון שאפען פאפיר פון האלץ פאר גאנצע אכט הונדערט יאהר, ביז עס זענען געקומען די אראבער און האבען ביי די כינעזער פארכאפט די ערפינדונג. דאס איז געווען אין א מלחמה צווישען די אראבער און די כינעזער און אין מלחמות, ווי באקאנט, אנערקענט מען ניט די פאטענטען פון שונא. מיט טויזענט יאהר צוריק זענען זיי געווען ניט אנדערש ווי איצט, ווען עס איז געקומען צו מלחמות. אמעריקא און די עליים האבען פארכאפט אלע דייטשע פאטענטען אין צייט פון מלחמה און די אראבער האבען געטאן דאס זעלבע מיט טויזענט יאהר צוריק מיט די כינעזער.

עס שיינט, אז איינגאנצען דעם סוד האבען די אראבער ניט אויסגעפונען, ווארים זיי האבען גענומען פראדוצירען פאפיר פון שמאטעס, אבער אהן האלץ. די ערשטע צייט פלעגען זיי נאך צומישען אביסעל האלץ-שטויב אין דער פאבריקאציע פון פאפיר, אבער לאנג האט דאס ניט אנגעהאלטען און די אראבער האבען גענומען געברויכען שמאטעס פאר דעם. און דער סוד פון מאכען פאפיר פון האלץ איז פארגעסען געווארען.

די וועלט האט דערווייל גענומען מעהר שרייבען און מעהר נוצען פאפיר און ס'האט זיך גענומען פיהלען א מאנגעל אין רויהמאטעריאל פאר דעם. מען האט גענומען זוכען אנדערע מיטלען. מען האט געוואוסט, אז אמאל-אמאל האט כינא פראדוצירט פאפיר פון האלץ, אבער ווי אזוי — האט מען ניט געוואוסט. דער פאטענט, וואס די אראבער האבען פארכאפט פון די כינעזער, איז פארפאלען און פארגעסען געווארען.

און וויסענשאפטסלייט האבען ווייטער אמאל גענומען טראכטען ווי אזוי ארויסצוקריגען א פאפיר, וואס זאל קאסטען ווייניגער און וואס מען זאל קאנען פראדוצירען אין גרעסערע מאסען איידער פון שמאטעס. און מען האט אזוי לאנג געטראכט ביז מען האט זיך דערטראכט צו דעם, וואס עס האט זיך שוין דערטראכט דער כינעזער מאנאך טסאאי-לון אין דעם יאהר 75. אין דעם יאהר 1801 האט אן ענגלישער כעמיקער ערפונדען דעם מיטעל צו מאכען פון האלץ פאפיר און האט אויסגעארבייט גענוג פאפיר אויף אפצודרוקען א קליין ביכעל, וועלכען ער האט געווידמעט דעם דאמאלסדיגען קעניג דזשארדזש דעם דריטען.

עס זעהט אויס, אז די ערפינדונג איז ניט געווען זעהר פאלקאם פון אנפאנג אן ביז דעם יאהר 1840 זעהט מען ניט קיין צו גרויסע פראדוקציע פון פאפיר פון האלץ. בלויז אין געצעהלטע ערטער, הויפטזעכליך אין ענגלאנד, יאוועט זיך אביסעל פאפיר געמאכט פון האלץ, אבער דאס קאסט אזוי טייער, אז דער עולם קויפט בעסער דעם געוועהנליכען פאפיר, געמאכט פון שמאטעס. אין דעם יאהר 1860 עפענט זיך אין ענגלאנד א פאפיר פאבריק, וואו מען מאכט שוין אויס דעם פאפיר אויסשליסליך פון האלץ און מען פארקויפט דאס כמעט פאר דעם זעלבען פרייז ווי דעם פריהערדיגען פאפיר. כמעט, אבער אלץ טייערער אביסעל איידער דער פאפיר, געמאכט פון שמאטעס.

וואס ווייטער האט מען אבער גענומען פארפאלקאמענען דעם פראצעס פון פאבריצירען פאפיר פון האלץ ביז דער פראצעס ווערט ניט אין דעם ערך אביסעל בילינגער איידער די פאפיר פאבריצירט פון שמאטעס. וואס ווייטער האט מען אויך גענומען געברויכען מעהר פאפיר און היינט צו טאג געפינט מען שוין זעלטען פאפיר געמאכט פון שמאטעס. האלץ און האלץ-מאטעריאלען איז איצט געווארען דער איינציגער מיטעל אויף צו פראדוצירען פאפיר, און מען קוועלט, וואס די מענשהייט איז איצט אזוי פארגעשריטען, אז זי האט אויסגעפינען אזא זאך ווי אזוי מען קען פון האלץ מאכען פאפיר.

מעהר ניט, דער כינעזער מאנאך טסאאי-לון מוז אפנים דערשטיקט ווערען אין זיין קבר פון לאכען פון דעם איצטיגען העכסט ציוויליזירטען מענשען. ער, דער כינעזער מאנאך, האט שוין געוואוסט פון דער ערפינדונג מיט איבער אכצעהן הונדערט יאהר צוריק.

אראבישע דעלעגאציע קעהרט זיך צוריק פון אינדיען

ירושלים, (אטא).

די אראביש-מאכמעדאנישע דעלעגאציע, וועלכע איז ארומגעפאהרען איבער אינדיען און האט דארט געשאפען גרויסע געלט סומען פאר דער פארריכטונג פון דער אמאר מאשע אין ירושלים, האט זיך היינט צוריקגעקעהרט פון איהר שליחות.

אין א געשפרעך מיט'ן פארטרעטער פון דער „אידישער טעלעגראפען אגענטור" האבען די דעלעגאציע-מיטגלידער ערקלעהרט, אז די מאכמעדאנער אין אינדיען און באזונדערס די איינפלוסרייכע מאכמעדאנישע פיהרער און נאטאבלען אין אינדיען, די ברידער אלי, זענען זעהר שטארק פאראינטערעסירט אין דער פאלעסטינא פראגע. די ברידער אלי האבען זאגאר באזוכט די דעלעגאציע-מיטגלידער און זיי מיטגעגעבען א „מעסעדזש" צו די פאלעסטינישע אראבער. לארד רעדינג, דער וויצע-קעניג פון אינדיען, האט אויפגענומען די דעלעגאציע און זאגאר איהר געהאלפען אין איהר ארבייט, האבען די דעלעגאטען-מיטגלידער ערקלעהרט.

עקזעמא

איהר עקספערימענטירט ניט ווען איהר נוצט דר. טשייס'עס אוינטמענט פאר עקזעמא און הויט-אויפרייצונגען. ס'העלפט גלייך און היילט ביסלעכווייז די הויט. סעמפעל באקס פון דר. טשייס'עס אוינטמענט — פריי, ווען איהר דערמאהנט די צייטונג און שיקט 2ס. סטעמפ פאר פאסטעדזש. 60ס. א באקס; ביי אלע דיעלערס, אדער: ערמאנסאן, בייטס און קאמ. לימיטעד. טאראנטא.

פון מיין טאג-בוך

(ערוינערונגען וועגען דער מלחמה און דער רעוואלוציע)

פון מאקסים גארקי

„פוטער אין וואסער זינקט ניט"

א מאסקווער איזוואשטשיק: א באוואקסענע בלינדע צורה. דאס פערד זיינס איז א געמיש פון א קעמעל און א שאף. אויפ'ן קאפ איז ביי איהם א צוקנייטשטע צעריסענע היטעל, דער בלויער קאפטען איז אונטער די פאכוועס אויך צעריסען; פון א לאך אין זיינעם א וואלינקע־שטיוועל האט זיך ארויסגערוקט און רייצט זיך מיט אייך א שמוציגע שטיק פוס־טראנטע. מ'קאן דענקען, אז דער מענש האט זיך אומיסטען אויסגעפוצט אין טראנטעס, כדי זיך צו באריהמען:

— זעהט ס'ארא קבצן איך בין!

ער זיצט אויפ'ן אנטרייבער'ס בענקעל מיט א זייט, צלמ'ט זיך אויף אלע קירכען און דערצעהלט פויל וועגען דעם יקרות. ער באקלאגט זיך ניט, נאר גלאט אזוי דערצעהלט ער מיט א הייזעריגער שטים.

פרעג איך איהם, וואס דענקט ער וועגען דער מלחמה.

— מיר — צו וואס טויג אונז דענקען? דער צאר האלט מלחמה, איז עס פאר איהם צו דענקען.

— צייטונגען לייענט איהר?

— מיר זענען ניט קיין לייענדיגע. אמאל הערסטו אין טשיינע: צוריקגעטראטען, פאראויסגעטראטען. וואס איז דען א צייטונג? ביי אונז אין דארף איז דא א פויער, פלוידערט ער א סך און זאגט ליגען. נו, רופט מען איהם — צייטונג.

ער קראצט זיך מיט דער פוזשאלע אונטער דער פאכווע און פרעגט:

— שלאגט אונז דער דייטש?

— שלאגט.

— און ווער האט מעהר מענשען, מיר צי ער?

— מיר.

ער גיט א פאכע מיט דער בייטש איבער דעם פערד און זאגט פילאזאפיש־רוהיג:

— אט זעהסטו דאך: פוטער אין וואסער זינקט ניט.

ערשט פאר־א־יאהרען

דער פאבריקמאכער גאלט א גרינעם גרעניץ־בעאמטען און רעדט מיט זיכערקייט:

— געוויס וועלען אונז די דייטשע צוברעכען די ביינער, זיי האבען אונז שטענדיג געשלאגען.

דער בעאמטער איז ניט מסכים: ניין, מיר האבען זיי אויך געשלאגען. צום ביישפיעל: אונטער דער אימפעראטריצע יעליזאוועטא האבען מיר אפילו גענומען בערלין.

— ניט געהערט — זאגט דער פאבריקמאכער. — כאטש אליין בין איך א סאלדאט, אבער פון אזא פאל האב איך ניט געהערט.

און — ער שטויסט זיך אן:

— אפשר איז דאס אויסגעטראכט געווארען כדי אונז צו טרייסטען, צו דערהויבען די שטימונג?

און פאר־א־יאהרען, נאך דער מלחמה דערקלעהרונג, האט דער דאזיגער פאבריקמאכער מיר דערצעהלט, ווי ער איז געשטאנען אויף די קני פאר'ן ווינטער פאלאץ און זיך אפגעסענדיג מיט טרעהרען געזונגען „באזשע צאריא כראני".

— די נשמה האט געזונגען אין יענער שעה פון גרויסער פרייד.

דאס פאלק שמועסט וועגען דער מלחמה

אין גארטען אנטקעגען דעם „נאראדני דאם" שטעהט א גרופע פארשידענארטיגע מענשען און הערט זיך צו צו דער קנאקענדיגער רעדע פון א קליינעם סאלדאטעל.

דער קאפ איז ביי איהם פארבאנדאזשירט, די ליכטיגע אייגען גלאנצען באגייסטערט. עס כאפט אן די מענשען מיט די הענט, גיט אכטונג מ'זאל איהם הערען מיט אויפמערקזאמקייט, און מיט א הויכען טענאר־קול׳כל זייט ער ווערטער:

— פאקטיש, זענען מיר, פארשטעהט זיך, שטארקער, אבער אין אלע אנדערע זאכען קאנען מיר קענען זיי ניט ביישטעהן. דער דייטש האלט מלחמה מיט חשבון, ער נוצט דעם סאלדאט מיט שפארזאמקייט. ביי אונז אבער איז — אורא! מען שיט די גאנצע גרופע מיט אמאל אין קעסעל אריין.

א הויכער, קרעפטיגער פויער מיט א צוריסענער פאדיאווקע, רעדט געוויכטיג אויף א באס:

— ביי אונז, דאנקען גאט, איז אפילו ניטא וואו אהין צו טאן די מענשען. ביי אונז איז אן אנדער רעכנונג: מאכען אזוי אז ס'זאל זיך לעבען גראמער.

אפגעזאגט איז געשמאק א געניץ געטאן. ס'וואלט זיך געוואלט הערען א איראניע אין זיין שטים, אבער דער פנים איז ביי איהם א שטיינערנער, די אויגען — רוהיג פארשלאפען. א גרוויאינקער, צוקנייטשער מענשעל איז מיט איהם מסכים:

— ריכטיג. דערפאר טאקי איז די מלחמה: אדער פארכאפען פרעמדע ערד, אדער פטור ווערען פון איבעל מענשען.

און דער סאלדאט רעדט ווייטער:

— דערצו נאך איז באגאנגען געווארען א פעהלער: אפגעבען פוילען די פאליאקען, און יענע זענען זיך צולאפען. ווער צו זיי און ווער צו אונז, און ס'איז געווארען א פלאנטער. אן אייגענער האט קיין חשק ניט צו שלאגען אן אייגענעם.

דער הויכער פויער רעדט רוהיג און מיט איבערצייגונג:

— מ'וועט זיי צווינגען וועלען זיי שלאגען. זאל נאר זיין ווער ס'זאל צווינגען, וועט מען שוין שלאגען. דער עולם האט זיך ליעב צו שלאגען.

„אייך מיר לערער!"

און בכלל רעדען די „אינטעליגענער" וועגען דער דאזיגער נידערטרעכטיגער, שענדליכער שחיטה ווי וועגען א פאסירונג, וואס איז זיי איננאנצען פרעמד, ווי צושויער, אפטמאל — אפילו מיט בייזער פרייד. אבער איך פארשטעה ניט: קעגען וועמען איז געריכטעט אט די בייזע פרייד? מען באמערקט גארניט, אז ס'זאל שטייגען די קריטיק קעגען דער „רעגירונג" און אז די נעגאטיווע באציהונג צו איהר זאל וואקסען. עס אנטוויקעלט זיך אן אפשטויסענדיגער, מעשטשאנסקער אנארכיזם.

ווען מען פארגלייכט דאס מיט די מיינונגען פון די ארבייטער, זעהט מען קלאהר אויף וויפיעל העכער ביי יענע איז אנטוויקעלט דער באגריף וועגען דעם טראגיזם פון די געשעהעניש און אפילו דער געפיהל פון „שטאטליכקייט", אדער בעסער געזאגט, — מענשליכקייט. דאס מערקט זיך אפילו ביי די „ניט ארגאניזירטע", שוין ניט ריידענדיג וועגען די פארטייליים, ווי צום ביישפיעל, פ. א. סקאראכאדאוו. אנומעלטען האט ע. גערעדט:

— אלס א קלאס וועלען מיר געווינען פון דעם מיליטערישען פאגראם, און דאס איז, פארשטעהט זיך, די הויפט זאך. און דאך טוט וועה די נשמה. עס איז א חרפה וואס מיר האלטען מלחמה. און ס'איז אזא רחמנות אויף די מענשען — כ'קאן אייך גאר ניט זאגען. באטראכט נאר, עס קומען דאך אום די שטארקסטע, און מארגען דארף מען זיי צו דער ארבייט. די רעוואלוציע פאדערט פאר זיך די סאמע שטארקסטע... וועלען מיר דען האבען גענוג?

ער פארשטעהט גוט די באדייטונג פון קולטור:

— דאס — זאגט ער — איז נארישקייטען, וואס די קולטור איז א בורזשואזע און איז פאר מיר שעדליך. די קולטור איז אונזערע, אונזער געזעצליכע ארבייט און ירושה. מיר וועלען זיך אליין פאנאנדערקלייבען, וואס ס'איז איבעריג און שעדליך, און מיר וועלען אליין אפווארפען וואס עס טויג ניט. פריהער דארף מען א קוק טון וואס וויפיעל עס איז ווערט. קיינער אויסער אונז, וואגט זיך ניט צו שאפען איבער אזוינע זאכען. אנומעלטען האט ביי אונז אויף דעם סאמפסאניעווסקין, איינער א גוטער פרייגט געהאלטען און פארניכטען די קולטור גאנצע אנדערהאלבען שעה, און איך האב געטראכט: דער מענש וויל מיר באווייזען, אז א פאסטעלע איז בעסער פון א שטיוועל. אייך מיר לערער. די אויערען דארף מען אנדרייען אזוינע.

זשי־עס אנשטאט מאלפעס

פראפעסאר ד., א באקטעריאלאג, האט מיר דערצעהלט:

— איינמאל, אין דער אנוועזענהייט פון גענעראל ב., האב איך געזאגט אז איך וואלט באדארפט האבען מאלפעס פאר געוויסע עקספערימענטען מיינע.

דער גענעראל האט ערנסט געפרעגט:

— נו, און זשידעס טויגען ניט? דא האב איך עטליכע זשידעס שפיאנען, איך וויל זיי סיי ווי אויפהענגען, — נעהמט די זשידעס!

און ניט ווארטענדיג אויף מיין ענטפער, האט ער געשיקט אן אפיצער אויסצוגעפינען וויפיעל ס'איז פאראן שפיאנען, וואס זענען צום הענגען. איך האב אנגעהויבען צו ערקלעהרען דעם גענעראל, אז פאר מיינע עקספערימענטען טויגען ניט קיין מענשען, אבער ער האט מיך ניט פארשטאנען און גערעדט מיט אויסגעשטארטשעטע אויגען:

— אבער מענשען זענען דאך קליגער פון מאלפעס. ווען איהר וועט דעם מענשען אריינשפריצען א סם, וועט ער אייך דאך זאגען וואס ער פיהלט, און א מאלפע וועט אייך דאך ניט זאגען!

דער אפיציער איז צוריקגעקומען און באריכטעט, אז צווישען די ארעסטירטע אויף פארדאכט אין שפיאנאזש, איז ניטא קיין איין איד, בלויז ציגיינער און רומענער.

— און ציגיינער טויגען אויך ניט? — האט דער גענעראל געפרעגט. — א שאד!

אידען און אנטיסעמיטען

אז מען דערמאהנט זיך וועגען די אידען פיהלט מען זיך פארשעהמט, הגם איך פערזענליך האב קיינמאל אין מיין לעבען מסתמא ניט געטאן קיין שלעכטס צו מענשען פון אט־דער מערקווירדיג שטאנדהאפטיגער ראסע, אבער ווען מען באגעגענט זיך מיט א אידען דערמאנט מען זיך באלד אן דער שבט־קרובה'שאפט מיט דער אכזריות'דיגער סעקטע אנטיסעמיטען און אן דער אייגענער פאראנטווארטליכקייט פאר דעם אידיאטיזם פון די שבט־ברידער.

איך האב ארענטליך און אויפמערקזאם איבערגעליינט א הורבע ביכער, וואס פרואווען באגרינדען די שנאה צו אידען. עס איז זעהר א שווערער און אפילו אן אפשטויסענדער חוב צו לייענען ביכער, וואס זענען געשריבען מיט א באשטימטען שמוציגען צוועק, צו שענדען א פאלק, א גאנץ פאלק! אין די דאזיגע ביכער האב איך גארניט געפונען אחוץ מאראלישער אומוויסענהייט, בייזען קוויטש, בעסטיאלישען ברומען און קנאה'דיגער ציינער קריצעניש. אז מען באוואפענט זיך אזוי, קאן מען באווייזען, אז די סלאווען און אלע אנדערע פעלקער זענען פארדארבען דורך און דורך.

און ניט דערפאר האט מען דאס פיינט די אידען, ווייל צווישען אנדערע פעלקער פון געמישט בלוט האבען זיי אממערסטען אנגעהאלטען די ריינקייט פון פנים און גייסט? געפינט זיך ניט אין אידען מעהר „מענש" ווי אין דעם אנטיסעמיט?

WILSON'S
FLY PADS

הרג'עט זיי אלעמען, און אויך די מיקראבען. 10ס. א פעקיל ביי דראגיסטען, גראסערס און דזשענעראל סטארס.

לעזט עס פארזיכטיג!

עס וועט אייך סייפען $5.00

רייסט בלויז אפ דעם קופאן אונטען און ברענגט עס צו אונזער געיוזטען קאר־לאט, 299 קאלעדזש סטריט, פונקט וועסט פון ספעדיינע. קלייבט אויס אייער קאר, זעהט א דעמאנסטריישאן, ארראנזשירט אייערע טערמס. — דאן יוזט דיעזען קופאן אלס א פינף־דאלאר ביל! עס וועט אנגענומען ווערען אלס אזעלכער ווען איהר וועט קויפען אירגענד־וועלכע פון אונזערע

— קוואליטי געיוזטע קארס —

(בלויז איין קופאן ווערט אנגענומען אויף אירגענד־וועלכער קאר)

קופאן ווערט $5.00

אננעהמבאר ווען מען קויפט אירגענד־וועלכע פון די געיוזטע קארס אין 299 קאלעדזש סטריט, ביז מיט־נאכט, דזשון 30, 1924.

WILLIS-OVERLAND SALES CO. LIMITED

דער פראצעס פון שמואל ענגעל

אין די לאדזער צייטונגען געפינען מיר א גענויעם באריכט פון דעם פראצעס איבער דעם 19־יאהריגען איינגל שמואל ענגעל.

דער פראצעס איז פארגעקומען אין לאדזער קרייז געריכט. דער זאל איז געווען איבערפולט.

ענגעל גיט איבער, אז ער איז געבוירען געווארען אין בעלכאטאוו, איז 19 יאהר אלט, וואוינט איצט אין לאדז, באזיצט 4 קלאסיגע בילדונג, איז א רעליגיאנסלאזער, נאר אין די אפיציעלע ביכער איז ער פארשריבען אלס איד.

פון דעם באשולדיגונגס אקט איז צו זעהען, אז ענגעל האט זיך באקאנט מיט דעם געהיים אגענט לוטשאק אין דער ארגאניזאציע "סטשעליעץ" און געלעבט מיט איהם א לענגערע צייט אין גרויס פריינדשאפט. שפעטער איז ענגעל אויסגעשלאסען געווארען פון "סטשעליעץ", ווייל מען האט באקומען א ידיעה, אז ער איז א קאמוניסט. אויך לוטשאק איז אויסגעשלאסען געווארען, נאר ענגעל איז געווען איבערצייגט, אז דורך לוטשאקען איז ער אויסגעשלאסען געווארען פון דער ארגאניזאציע. נאכדעם איז ענגעל אריינגעטראטען אין דער קאמוניסטישער יונגנס ארגאניזאציע. מיט א צייט צוריק איז פארגעקומען א געהיימע פארזאמלונג פון יונגע קאמוניסטען. לוטשאק, וועלכער האט שוין דאן געדיענט אין דער פאליטישער פאליציי, האט וועגען דער פארזאמלונג געמאלדען זיין מאכט און דער קאמיסאר נעדזשעלסקי איז צוזאמען מיט זיינע אגענטען אוועק אויפ'ן אנגעוויזענעם ארט און ארעסטירט אלע פארזאמלטע, וועלכע זענען פארמישפט געווארען צו טורמע.

ענגעל איז געווען איבערצייגט, אז לוטשאק האט איהם "פארראטען". לוטשאק איז דערום געשטעלט געווארען אויף דער שווארצער פארטייאישער ליסטע אויף דערהרג'עט צו ווערען.

איין טאג פארן מארד איז ענגעל געקומען צו לוטשאק'ן און ביידע זענען זיי אוועק אויף א שפאציר, נאר ענגעל האט נאך קיין מוט ניט געהאט אויסצופיהרען דעם מארד. א גאנצע נאכט האט ענגעל געבלאנדזשעט איבער דער שטאדט און אויף צומארגנס 8 פריה האט ער געטראפען לוטשאקען און איז מיט איהם אוועק אין פארק "זשרודלוסקא". נאך א קליינעם שפאציר האט ענגעל ארויסגענומען א רעוואלווער און אויסגעשאסען אויף לוטשאק'ן, וועלכער איז געפאלען אויף דער ערד. ענגעל האט נאכדעם נאך געשאסען אויף איהם 5 מאל. נאכ'ן אויספיהרען דאס פארברעכען איז ענגעל אוועקגעגאנגען גלאסען ווייטער, ווען מען האט איהם געכאפט האט ער געזאגט דעם פאליציאנט, אז ער האט דערשאסען דעם "הונט", וועלכער האט זיי פארראטען.

אויף דער פראגע פון פארזיצער ערקלעהרט דער באשולדיגטער, אז ער האט ניט דערשאסען לוטשאקן אלס פאליציי־אגענט, ווייל ער האט ניט געוואוסט, אז לוטשאק איז א געהיים־אגענט. ער האט לוטשאק'ן דערשאסען צוליעב פערזענליכער נקמה.

דער פארטיידיגער אדוואקאט אבראמסקי ווייזט אן, אז עס איז ניט פאראן קיין יסוד ענגלען צו שטעלען פארן שנעלגעריכט און לייגט פאר צו מאכען אן איבעררייסונג פון 2 שעה כדי איבערצוגעבען דעם פראצעס צו א ציוויל געריכט.

נאך א הפסקה פון א האלבער שעה, ווערט דער פארשלאג פון אדוואקאט אפגעווארפען.

פון די עדות שטעלט דער פארזיצער פון "סטשעליעץ" פעסט, אז ענגעל איז אויסגעשלאסען געווארען פון דער ארגאניזאציע נאכדעם ווי מען האט זיך פארטרוילעך דערוואוסט, אז ענגעל געהערט צו דער קאמוניסטישער פארטיי.

לוטשאקס פאטער גיט איבער, אז זיין זוהן איז אריינגעטראטען אין דער פאליציי כדי צו דערשטיקען די פאררעטער פון פאטערלאנד. זיין זוהן האט איהם אפט דערצעהלט וועגען ענגלען ווי וועגען א קאמוניסט און אז ער האט באקומען אן אנאנימע דראאונג וועגען טויט.

דער פראקוראר ווייזט אן, אז ענגעל איז מיט זיין מארד ניט נאר איינען געווען אומצוברענגען א פארטרעטער פון דער פאליציי, נאר דאס איז אויך געטאן געווארען מיט דער כונה, אויך אנדערע איבערקעהרער פון דער ארדענונג זאלען נאכטאן זיין פארברעכען. דער פראקוראר וואלט פארלאנגט א שטראף פון שווערער טורמע פאר טויטען א מענשען, ער מוז אבער פאדערען טויט־שטראף פאר טויטען א פונקציאנער פון דער זיכערהייטס־פאליציי.

דער פארטיידיגער אדוואקאט אבראמסקי שטעלט פעסט, אז לויט די תקנות קען אין דער פאליציי ניט זיין קיין פונקציאנער דער וואס איז נאך קיין 23 יאהר ניט אלט, לוטשאק אלס מינדעריעהריגער, האט ניט געקענט זיין קיין סימבאר פון דער פאליציי, ווי דער פראקוראר שטעלט פעסט. דער פארטיידיגער ווארפט אויך אפ די אויספיהרונגען פון פראקוראר, אז ענגעל האט געשאסען אויף לוטשאק'ן צוליעב פאליטישע טעמים. ענגעל האט ביים שיסען אויף לוטשאק'ן געהאט אין זינען נאר זיין פערזענליכע נקמה, ווייל דורך לוטשאקן איז ער אויסגעשלאסען געווארען פון "סטשעליעץ".

אין זיין "לעצטען ווארט" ערקלעהרט דער באשולדיגטער ענגעל, אז פון די אינגסטע יאהרען איז זיין איינציגע שטרעבונג געווען צו זיין א נוצליכער מיטגליעד פון דער געזעלשאפט צו דעם צוועק האט ער געוואלט אוועק קיין אויבערשלעזיען בעת'ן פלעביסציט, וואס עס האט זיך איהם אבער ניט איינגעגעבען צוליעב זיינע יונגע יאהרען. צו 17 יאהר איז ער אריינגעטראטען אין מיליטער שפעטער האט ער אנגעהערט צו סטשעליעץ", אויף זיין וועג איז געשטאנען לוטשאק און איהם געשטערט אין זיינע פלענער.

שיסענדיג אויף לוטשאקן האט ער געהאט די כונה צו דערהרגענען א קאמוניסט א שונא פון דער מלוכה און זיין פערזענליכען שונא.

נאך א לענגערער בעראטונג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען דעם אורטייל, לויט וועלכען ענגעל ווערט פארמישפט צום טויט דורך דערשיסען.

דער פארטיידיגער האט געשיקט צום מלוכה פרעזידענט א דעפעשע מיט דער בקשה וועגען באגנאדיגונג, אבער די בקשה איז ניט אנגענומען געווארען.

שבת 4 פארטאג האט מען ענגעלן ארויסגעפיהרט אין מאניע־וואלד און דארטען איז דורך אן אפטיילונג מיליטער אויסגעפיהרט געווארען די עקזעקוציע. די גאנצע געגענט ארום דעם עקזעקוציע ארט איז געווען באוואכט מיט פארשטארקטע מיליטערישע אפטיילונגען.

פאר'ן אויספיהרען איבער איהם דעם טויט אורטייל, האט ענגעל געבעטען מען זאל צו איהם ברענגען א רב.

אז דער רב איז געקומען, האט ענגעל געבעטען מען זאל איהם באגראבען אויפ'ן אידישען בית־עולם.

באלד נאכ'ן אויספיהרען די עקזעקוציע האט מען ענגעלס טויטען קערפער איבערגעפיהרט אויפ'ן אידישען בית עולם.

גענעראל טשארלז דזש. דאוס, דער צוזאמענשטעלער פון דעם רעפארט וועגען דייטשלאנד'ס מלחמה צאהלונגען, וועלכער איז דער רעפובליקאנער קאנדידאט פאר וויצע־פרעזידענט צוזאמען מיט קולידזש'ן אלס פרעזידענט.

פרעמיער מעקדאנאלד, סער דזשיימס פון דער אלסטער רעגירונג, און פרעזידענט קאסגרייוו פונ'ם אירישען פריישטאט, וועלכע זוכען יעצט צו לעזען די פראגען וועגען אירלאנד'ס גרענעצען.

די ענגלישע קעניגין מערי און די איטאליענישע קעניגין אויף דער אויסשטעלונג אין וועמבלי.

דעם לעזערס ווינקעל

צו אונזערע ליעבהארציגע ברידער אין אמעריקא!

זייט אנהויב מלחמה האבען די אמעריקאנער אידען אין זייער גוטהארציגקייט, פאר דער רעטונג פון אונזער לעבען וואונדערבארע באוויזען. זיי אליין איז צו פארדאנקען, וואס מיר זענען לעבען געבליבען און מיר האבען געפונען אין זיך גענוג כח, אריבער צו טראגען אלע צרות פון דער מלחמה גלייך ווי אלע ליידען פונ'ם שפעטערען שלום.

היינט האבען זיך די פארהעלטעניסע אנגעהויבען צו איינארדנען, און די הילף, וואס אונזערע אידען אין פוילען נויטיגען זיך אצינד, האט שוין גאר אן אנדער צורה ווי ביז איצט, ווייל מיר נויטיגען זיך אצינד בלויז אין א הלואה און מיר בעטען ניט מעהר קיין נדבות.

כמעט דריי פערטעל פון אונזערע אידען אין פוילען לעבען היינט פון מסחר. פעהלט זיי אבער צו דעם דאזיגען מסחר דאס נויטיגע קאפיטאל, מוזען מיר דאס זעהן צו קריגען ביי אונזערע ברידער, וואס דער גורל זייערער איז גליקליכערער און דער אויבערשטער האט זיי אויסגעהיט פון אונזערע צרות. די קאטאסטראפאלע מפלה פון דער ביזהעריגער פוילישער וואליוטא האט זיך אפגעשלאגען אויף די אידענ'ס פלייצעס און אין דער איינפיהרונג פון דער נייער פוילישער וואליוטא שטעקט א ווייטערע קאטאסטראפע פאר'ן אידישען סוחר. קענען מיר זיך אבער אצינד אליין ארויסראטעווען פון דער שרעקליכער נויטלאגע, ווען אונזערע ברידער אין אמעריקא וועלען אונז געבען א העלפענדע האנט — און דאביי מוזען מיר נאך אמאל ווידערהאלען, אז מיר ווילען ניט מעהר קיין נדבות, ווייל מיר ווילען בלויז א הלואה אין דער פארם פון „אנטיילע" (שעהרס) אויף אונזער סוחרים־באנק.

אונזער סוחרים־באנק, וועלכע לייהט געלט צו קליינע אידישע סוחרים, זיי זאלען קענען קויפען די נויטיגע סחורות פאר זייערע געוועלבען, פונקציאנירט שוין העכער א יאהר. דער אומזאץ פון איהרע געשעפטען בלויז אין איין חודש אפריל פון היינטיגען יאהר האט באטראפען 220 טויזענט, אמעריקאנער דאלאר, און ווער עס האט א באגריף וועגען אונזער לאגע אין פוילען, דער וועט פארשטעהן, וואס עס מיינט 220 טויזענט דאלאר אומזאץ אין איין חודש.

מיר דענקען אלזא, אז מיר דארפען ניט פיעל שרייבען, ווייל מיר קענען דאס זאגען אויף א קורצען אופן: מיר נויטיגען זיך אין קאפיטאל — און יעדער איד אין אמעריקא, וואס וויל העלפען פוילישע אידען, איז מחויב צו קויפען מינדעסטענס איין שעהר פון אונזער באנק צום פרייז פון צעהן דאלאר, ווייל מיט אייער שעהר, מיט דער סומע פון בלויז צעהן דאלאר, קען מען אצינד מעהר אויפטאן, ווי מען האט פריהער געקענט אויפטאן מיט א נדבה פון דריי מאל אזוי פיעל. מיט אזא קליינער סומע קען מען אצינד צוריק אויפבויען די עקזיסטענץ פון אונזערע ברידער אין פוילען און יעדער איד אין אמעריקא קען אונז אין דער דאזיגער ארבייט מיטהעלפען.

אונזער באפאלמעכטיגטער פארטרעטער, דער דירעקטאר פון אונזער באנק, הער אזיאס שרעק, געפינט זיך אצינד אין אמעריקא, (זיין אדרעס איז אין דריטען ציון־דיסטריקט, 52 סט. מארקס פליים, ניו יארק). זאל זיך אלזא יעדער צו איהם ווענדען און ביי איהם קויפען א שעהר.

די אויפגאבע איז א גרויסע און עס איז אויך צו ערווארטען א גרויסע באטייליגונג פון אונזערע אמעריקאנער ברידער.

לעמבערג, ערב ראש חודש סיון, תרפ"ד.

די קא־אפעראטיווע אידישע סוחרים־באנק אין פוילען:
יצחק בירגער: דר. ראפאפארט.
די האנדעלס־קאמער פון תבואה־סוחרים:
סיים־דעפוטאט, סארל אייזענשטיין.
צענטראל־פארבאנד פון אלע פוילישע סוחרים:
ל. ברוינשטיין.

* * *

ווערטער הער רעדאקטאר!

ערלויבט מיר אלס סעקרעטאר פון פאלקס־פאראיין, צו ענטפערען אויף אייער עדיטאריעל, צוזאמען מיט דעם בריעף פון הער ציממערמאן.

ווי מר. ציממערמאן גיט איבער איז ער געוועזען אין האמילטאנער סאניטאריום באזוכען די דארטיגע קראנקע, און ער איז איבערראשט געווארען צו הערען אז ער איז דער ערשטער צו באזוכען יענעם סאניטאריום, מר. ציממערמאן שרייבט אויך, אז פאר דער גאנצער צייט וואס אידישע קראנקע געפינען זיך דארט, איז נאך דארט קיין אידישע קאמיטע ניט געוועזען.

צום ערשטען מר. ציממערמאן האט איהר באדארפט פרעגען די קראנקע ווי לאנג זיי געפינען זיך אין יענעם סאניטאריום, און נאכהער שרייבען א בריעף אין צייטונג.

דער פאלקס־פאראיין האט לעצטעם יאהר געשיקט צוויי קאמיטעטען אין יענעם סאניטאריום.

די ערשטע קאמיטע איז באשטאנען פון די פערזאנען ס. לענט, י. ראז, י. רוביגאף און איך זעלבסט.

די צווייטע קאמיטע מיט פיער מאנאטען שפעטער איז באשטאנען פון ס. לענט און י. ראז.

ערלויבט מיר אויך צו דערצעהלען אז דאמאלס איז דער סאניטאריום גענוצט געווארען בלויז פאר צוריקגעקומענע סאלדאטען. דארט איז בלויז געוועזען איין איד, וועלכער געפינט זיך איצט אין טאראנטא ערשט מיט צוויי מאנאטען צוריק איז געגעבען געווארען די פריוויליגיע צו טאראנטא, אז זי קען זיך באנוצען מיט דעם האמילטאנער סאניטאריום.

ביז איצט האט טאראנטא געשיקט בלויז קראנקע אין מאסקאקא און וועסטאן.

דער פאלקס פאראיין שיקט ארום קאמיטעטען יעדען זומער באזוכען די סאניטאריומס, ווי אויך די משוגעים הייזער, און געווים וועט האמילטאן ווייטער באזוכט ווערען.

דער פאראיין האט שוין זאגאר ערוועהלט קאמיטעטען צו באזוכען מאסקאקא, בערי, ארילא, קאבארג, וויטבי, און האמילטאן.

איצט א ווארט וועגען די רבנים.

די רבנים באזוכען ניט די קראנקע, הרב וויינגריב איז דער איינציגער וועלכער באזוכט רעגעלמעסיג די האספיטאלס יעדע צוויי וואכען.

האפענדיג אז די אנדערע רבנים וועלען סוף כל סוף איינזעהן זייער טעות, און אנהויבען באזוכען די האספיטאלס ווי הרב וויינגריב טוט עס.

מיט דרך ארץ און דאנק צום „זשורנאל".

ל. מ. קירשענבוים,
סעקרעטאר פון פאלקס־פאראיין.

פיעלע שנאפס־קרבנות

ביי אהרן העלער פון 559 פאלמערסטאן עווענו, האט די פאליציי פרייטאג נאכט פארכאפט אן אוצר משקה און פיעלע פאלשע לייבעלס.

אנדערע „פארברעכער" פון טרינקענס געזעץ וואס זענען ארעסטירט געווארען פרייטאג זענען: מייק וואולסטער און בענדזשאמין גייגנארטען פון 23 דרייפער סטריט, פעני סלאווין פון 1468 דאנדעס סטריט וועסט, עני פאליאק פון 53 סטיוארט סטריט, אמעל סבואזי פון 134 עלם סטריט און מעני רעדזשיינע פון 16 אוגוסטא עווענו.

פרוי פאלט פון די שטיגען און שטארבט

מרס. פלארענס סטאק, 34 יאהר אלט פון 37 וואלטאן סטריט, איז שבת פריה געפאלען פון די שטיגען אין איהר וואוינונג און איז אין אווענט געשטארבען.

ערשטע אידישע קונסט־אויסשטעלונג איצט אפען

די אויסשטעלונג איז אפען יעדען אווענט און מיטוואך, שבת און זונטאג פון צוויי א זייגער בייטאג אין

א. ר. פרץ שול

194 בעווערלי סטריט

מארגען, דינסטאג ספעציעלע ארבייטער רינג טאג

גערשפרעכען איבער קונסט פון ש. סאבעליאוו

איינטריט 10 סענט

פיער פייערלייט פארוואונדעט

פיער פייערלייט זענען נעכטען לייכט פארוואונדעט געווארען לעשענדיג א פייער אויף די עקסיבישאן גראונדס.

דר. ס. פערלמאן

דענטיסט

198A קווין סט. וועסט

טעלעפאן עדלייד 7279

הויז טעל. הילקרעסט 8269

אפען אווענטען.

טעלעפאן עדלייד 5615

דר. מ. קיימס

דענטיסט

218½ קווין וועסט

(קארנער מיקאל סטריט)

טאראנטא.

קלאוקמאכער פון טאראנטא

איהר זענט אויפגעפאדערט נים צו פרעגען אויף קיין ארבייט ביי די

אימפיריאל קלאוק

333 עדלייד וועסט

און ביי די

בּיזוער קלאוק

197 ספאדיינא עוו.

ווייל איז די שעפער איז ערקלעהרט געווארען א סטרייק

דזשאינט באארד קלאוקמאכער יוניאן

קלאוקמאכער אויפמערקזאם

א ספעשעל מיטינג פון לאקאל 14

וועט פארקומען

היינט 8 אווענט

אין קלאוקמאכער האל 346 ספאדיינא עוועניו

עלעקשאן פאר בעאמטע. אלע מוזען קומען.

ביי ארדער,

עקזעקוטיווע לאקאל 14,

ס. פרידמאן, טשערמאן.

קלאוקס שעפער

צו אלע שאפ טשערלייט, פרייז קאמיטעס, ארגאניזאציאנס קאמיטעס און עקזעקוטיוו מעמבערס

פון אלע לאקאלען

איהר זענט אויפגעפאדערט צו קומען צו א

ספעציעלע פארזאמלונג

דינסטאג 24־טען יוני 8 אווענט

אין אפיס פון דער יוניאן

1 דאלאר שטראף פאר ניט קומען

ביי ארדער,

דזשאינט באארד קלאוקמאכער יוניאן

קויפט אייערע קוילען פון

יאנאווער בראדערס

וואו איהר באקומט בלויז נומע הארטע קוילען.

288½ קווין סט. וועסט. רעזידענץ טריניטי 8781. אפיס טעל. עדלייד 3766

וויכטיג פאר האמילטאנער אידען

איהר באקומט ביי מיר טעגליכע, וועכענטליכע און מאנאטליכע צייטונגען פון אמעריקא און קאנאדע אין

56 יארק סטריט (געגענאיבער דעם קאמערשעל האטעל)

דעם „אידישען זשורנאל"

באקומט איהר יעדען פריהמארגען פון דעם זעלבען טאג. איך נעהם אויך אן אלערליי

אדווערטייזמענטס פאר'ן „אידישען זשורנאל"

אויב איהר ווילט זיך סובסקרייבען פאר אידישע צייטונגען קענט איהר עס טאן דורך מיר מיט די בעסטע באהאנדלונגען. אלערליי ביכער און שרייב מאטעריאלען קענט איהר ביי מיר באקומען.

ל. לואיס 56 יארק סטריט, האמילטאן

טעלעפאן רידזשענט F 8045

באקאנטמאכונג פון הרב מאיר צבי לעווי

צוליעב דעם פאסט סטרייק זענען מיינע חתונה קארטען, איינלאדונגען ניט אנגעקומען צו יעדען. דארום בעט איך אלע גוטע פריינט בכלל, די מעמבערס פון די שוהלען וואו איך באלאנג בפרט, אויך די וועלכע זענען מיר שטענדיג מהנה, צו קומען נעהמען אנטייל אין מיין שמחה פון מיין טאכטער'ס חתונה

דינסטאג דעם 24־טען יוני אין דער אנשי ענגלאנד שוהל

חופה, פונקט 5 א זייגער. רעקעפשאן, 9 א זייגער

דערפאר וועט איהר דערלעבען חתונה צו מאכען אייערע קינדער אין א גוטען אופן.

אפיס שטונדען: 9 פריה ביז 9 אווענט.

דר. א. ס. פאומאן

טעלעפאן: עדלייד 4280

164 קווין סטריט וועסט

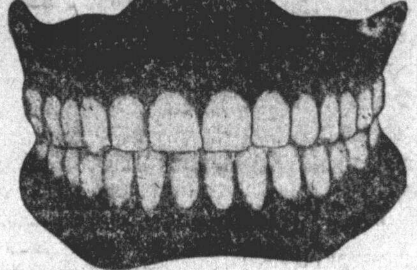

מיין פאליסי איז: פירסט קלעס דענטאל־ארבייט צו פרייזען אין די גרענעצען פון אייער מעגליכקייט

מיין זעקס־יעהריגע ערפאהרונג אין אנפיהרען מיין דענטאל־אפיס גיט מיר איצט די מעגליכקייט צו מאכען דעם העכסטען גראד פון דענטאל־ארבייט צו א באלוינונג וואס איהר קאנט אפארדען צו צאהלען. לאזט ניט אז מיינע מעסיגע פרייזען זאלען אייך מאכען צו דענקען אז די געטאנענע ארבייט אדער דער געוויזטער מאטעריאל זענען פון א מעסיגען סארט.

די צייהן, דאס גאלד און די אנדערע מאטעריאלען וואס ווערען געוויזט אין דיזען אפיס זענען פונקט אזוי פאלקאם ווי די וואס ווערען געוויזט אין אירגענד־וועלכען דענטאל־אפיס פון טאראנטא.

מיין ארבייט ווערט געטאן מיט גרויס פאריזכטיגקייט!

די פאציענטען קריגען די בעסטע אויפמערקזאמקייט!

א סינגעל סעט צייהן קאסטעו איצט אזוי בילּיג ווי $10.00

עקזאמינײשאנס פריי

ארויסנעהמען ברידזש ־ ארבייט איז מיין ספעציאליטעט.

שמערצלאזע ארויסנעהמען פון צייהן.

געדענקט מיין פלאן פון לייכטע אויסצאהלונגען.

אפען אין אווענט

Dr. A. S. FAUMAN

164 QUEEN ST. WEST

ס. קופטשיק

דער באוואוסטער רעסטאראטאר האט ערעפענט דעם

רומעניען רעסטאראן און גריל

אין 276 קאלעדזש סטריט

איהר קענט דארטען באקומען אלע רומענישע מאכלים און אלעס וואס אייער הארץ גלוסט.

מיר נעהמען אויך אן צו קייטערן פאר חתונות, באנקעטען און פארטים.

אויב איהר דארפט געזעצליכע פאפירען

אלע געזעצליכע פאפירען, סיטיזען פייפערס אפידייוויטס א.ד.ג. ווערען געמאכט פון

ה. ווייגבערג

דזשאסטיס אף פיעס

אין אפיס פון „אידישען זשורנאל"

253 קווין סטריט וועסט

דזשועלערי דזשאבס

פון אלע סארטען, אלערליי מעדאלס פריוואטע ווי אויך פאר מתנות ווערען געמאכט צו ארדער, אדער ריפיירט, ביים באוואוסטען דזשועלער

מ. העלער

750 קווין סט. איסט

טעלעפאן דזשערארד 7863

ליידים פאקעט בוקס געפיקסט גוט און ביליג.

PANTAGES NOW PLAYING

בעטי קאמפסאן אין „מיאמי" א געשיכטע פון לבנה־שיין משוגעת

גרויסער וואדעוויל פראגראם

מיט דער הויפט מיטווירקונג פון דעם בארימטען הויפט־טענאר פון שיקאגא'ר און באסטאנער אפערע־הייזער

סיסאליני

HIPPODROME

די גאנצע היינטיגע וואך

„די ווייט מאטה"

מיט בארבארא לאמאר און קאנוויי טירל

זוכט ניט!

דער מאן וואס קען פיקסען גראמאפאנס, סקיילס, שלעסער־רעפיירען, נייע שליסלען, בייבי קערעדזשעס און סטאוום געמאכט פון אלט ניי, איז דער גוט באוואוסטער

פ. שלייפער

אין 461—459 קאלעדזש סטריט

אז איך מאך גוט און ביליג, דאס ווייסט יעדער.

טעלעפאן טריניטי 6621.

אויפמערקזאם

איהר וועט הנאה האבען פאר אייער געלט ווען איהר גיט אייער דזשאב צו די יונייטעד ארט דעקאריישאנס. מיר פייפערן, פיינטען און גריינען אייער הויז אינסייד און אוטסייד מיט א צופרידענשטעלענדער גאראנטי. גיט אייער ארבייט צו די יעניגע וואס גיבען אייך א גאראנטי.

The UNITED ART DECORATORS

טעלעפאן לייקסייד W 5379

אדער טריניטי F 3894

5404-6-27)

סעם סאלווי

האט די בעסטע

הארטע קוילען

אלע סייזעס צו דעליווערען צו אלע טיילען פון שטאדט. ריכטיגע וואג טעלעפאנירט טריניטי 2442.

פארגעסט ניט צו געבען אייער אדרעס.

רעזידענס 50 לייקוויו עווענין.

בלויז חזן וולאדאווסקי

איז אנשטענדיג, ריין און פארזיכטיג

אלס מוהל

און מסדר קידושין.

אלע עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז אין זייער אייגענעם בענעפים.

קאנטרי לייט קענען מיר אויך רופען אויף זייערע שמחות.

וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו

טעלעפאן טריניטי 1076.

פאר ארימע אומזיסט.

פאטראניזירט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
NY WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז, פעקטארי, אפיסעס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך און יעהרליך. 10 טעראלי סטריט. טעלעפאן אדעלייד 3087

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

10 TERAULEY ST

לאיער ה. מ. לעהרער

רום 312 פעדעראל בילדינג. טעלעפאן עדעלייד 4651 — 4652

טראסט און פריוועט פאנדס פאר ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

לאיער אי. סי. סאלאמאן

אפיס מענינג טשעמבערס, 72 קווין סט. וועסט—רום 207

טעלעפאן עדעלייד 3640 רעזידענץ טעלעפאן: טריניטי W 5953

מיר קענען פארקויפען אייער צווייטען מארגידזש

אויך געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגעדזשעס.

פעקטאר און שולמאן, לאיערס

מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט. טעלעפאן מיין 4359.

לאיער בירענבוים

אפיס:	וואוינונג:
דאמיניאן באנק בילדינג	226 בעווערלי סטריט.
קארנער קווין און בעי.	
טעלעפאן אדעלייד 7287.	טעלעפאן טריניטי 7406.

לאיער סאל אייזען

בעריסטערס, סאליסטער, און נאטארים.

קאמישיאנערס פאר אנטאריא און קוויבעק.

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס

דאמיניאן באנק בילדינג	רעזידענס
קאר. בעי און קווין סטריטס רום 4	484 מארקהאם סטריט.
טעלעפאן עדלייד 3083.	טעל. טריניט W 1904

לואיס מ. סינגער

לאיער און נאטארי פאבליק

קאמישיאנער פו[?]אלע פראווינצען פון קאנאדע.

לאא אפיס 154 סימקא סטריט.

די נייע טעלעפאן נאמבערס זענען:

עדלייד 7965 און 7966

מאלדאווער און ראזענבערג

לאיערס און נאטארים פאבליק

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

רום 507 פעדעראל בילדינג, ריטשמאנד סטריט.

טעלעפאן עדלייד 2178.

לאיער גלאסס

רום 36—37 אימפיריעל באנק בילדינג. קארנער יאנג און קווין.

טעלעפאן עדלייד 6089 העזידענץ מיין 1322

געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.

טעלעפאן עדלייד 7437. רעזידענץ: טריניטי W 7024.

לאיער לואיס נ. סאקלאף

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

רום 212 מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט

לאיער דזשאזעף גארדאן

בעריסטער, סאליסיטאר א. אז. וו.

רום 822 פעדעראל בילדינג

85 ריטשמאנד סטריט, וועסט. טעל. מיין 1150, רעזידענץ טריניטי 3195

לאיער ראטשטיין

מעגינג טשעמבערס—רום 407 קווין און בעי

טעלעפאן אדעלייד 7520 רעז. טעלעפאן מיין 7129.

ווער געהט חתונה האבען?

קומט צו אונז. מיר האבען פאזיטיוו דעם גרעסטען און שעהנסטען אויסוואהל פון

דרעס און טאקסידא סוטס

לייטעסט סטייל צו פארענטען. אויך

סילק און קריסטי העטס העמדער, שיך

א. ז. וו. אלעס אפ־טו־דייט. קומט און איבערצייגט אייך.

פריימאן כרידער, 571 יאנגסט.

טעלעפאן רענדאלף 3270.